

BONAMENTUL:

an . . . 28 — Cor.
 imitate an 14 —
 luni . . . 7 —
 o lună . . . 240

Pentru România și
 străinătate:
 un an . . . 40 — franci
 Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administra-
 ție.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

ROMÂNUL

Foamea.

Arad, 2 Octombrie.

E par'că sbiciul fatalității care distruge izbitor rezezi și oarbe fragilele rosturi ale traiului omenesc — în toată deslănțuirea asta de dezastre ce nu vor să mai conțină. Sunt par'că negrele prevestitoare ale fioposului oaspe ce preîntâmpină și însoțește istoria în clipele grele când Vremea naște epocile nouă: Foamea... Sunt convulsivitatea socială, sunt durerile facerii și natura trimite la patul societății îmbătrânite spectrul Mizeriei...

În suflet ne răsună ca un refren de jale profeticele cuvinte ale poetului St. O. Iosif: Intunecată-i steaua țării noastre, înstrăinați înjnim în zile grele și viitorul plin de semne rele, vestește numai lacrimi și dezastre"... Simptomele pandemiei economice sunt tot mai evidente și aceste simptome au fost de atâtea ori în istorie preambulul revoluțiilor și războaielor. Și iată că un mare război european e în prag să izbucnească, și iată că fatalitatea ne împinge tocmai pe noi Români de pretutindeni spre vâltoarea cea mai agitată și tot nouă ne trimite și dezastrele cele mai crude. O mare parte a Țării Românești, Ardealul întreg și aproape întregi și părțile ungurene ale globului românesc au fost sguđuite de adevărate ordalii. În special județele Murășului, Olteului și Someșului, pe o întindere de zeci de comitate, sunt pustiite în chip îngrozitor. Inima neamului nostru sângerează de durere și sufletul i se strânge în fața fiorosului spectru al Foamei.

Suntem în pragul celei mai chinuitoare nesiguranțe și privim rătăciți în golul ce ne

deschide viitorul. Poporul nostru dela sate, uluit și îngrozit de înfricoșata deslănțuire a ciementelor, n'are glas să se mai plângă și cine poate să știe spre ce hotărâri poate să-l ispitească desnădejdea. Sufletul lui e tornitul Splanx al zilelor noastre de nesiguranță și evenimentele mari ce se anunță, — un eventual cutremur care ar putea să sdruncine temeliele societății europene, cine știe spre ce vârtejuri ar putea să-l răpească...

Și totuși — o soartă mai amară decât cea de azi a neamului nostru de sub oblăduirea ungurească, s'ar părea că n'ar putea să ne ajungă. Câtă vreme păturele societății românești dela noi sunt închiegare armonice, — noi am putea înfrunța cu oarecare speranțe evenimentele. N'am putea să mai pierdem mult, după atâtea încercări, — cel mult să câștigăm poate, căci în cadrele unor evenimente de proporții europene importanța etică și numerică a neamului nostru trebuie să se evidențieze în toată deplinătatea ei. Dar primejdia e tocmai să nu alunece poporul sub influența unor torente străine de misiunea neamului nostru, noi trebuie să-i dăm, — și mai ales în momentele de grea cumpănă prin cari trece, — conștiința solidarității indisolubile a întregii societăți românești și nu i-o putem da decât prin fapte, prin dovezi stăruitoare și neconținute, că pătura conducătoare simte în aceeași măsură de durerile poporului și e gata să-i dea cel mai desinteresat concurs în situația lui desolantă în care l-au pus dezastrele.

Preoții, învățătorii, advocații, funcționarii și toți intelectuali noștri din ținuturile rămase pradă mizeriei au datoria neapărată de-a veni în ajutorul poporului cu sfaturi, în-

lesnindu-i o ușurare a sorții. Înainte de toate, intelectualii noștri ar trebui să facă o propagandă individuală, dela om la om, pentru o abținerea desăvârșită, pentru lepădarea de bănturile spirtuoase, pentru părăsirea ospetelor costisitoare împreunate cu botezurile, cu canunile și mai cu seamă cu pomenile. Este imperios chiar, ca și episcopii noștri să publice pastorale, îndemnând poporul să fie treaz, să nu facă cheltuieli cu ocazia serbărilor religioase.

Să le venim apoi în ajutor țăranilor, amunțând pagubele lor autorităților administrative, cerind suspendarea execuțiilor pentru țară. Să facem petiții și să cerem dela stat, pe zece ani, așanumitele împrumuturi de foame („inségkölesön"). Să se facă rapoarte despre cantitățile de porumb (cucuruz) necesare și să ne îngrijim de cu vreme de arvunirea porumbului de vânzare și dacă nu s'ar găsi decât în locuri îndepărtate, să cerem dela ministerul de comerț reducerea taxelor de transport (așazisele „refacții"). Și în sfârșit, trebuie să desbarăm poporul, — ori câtă osteneală ne-ar costa, — de obiceiul prost al luxului, măcar pentru durata grelei crize economice prin cari trecem. Dar conducătorii cinstiți ai poporului vor ști să mai găsească, de sigur, încă atâtea alte modalități de ajutorare a poporului.

Grija noastră supremă să fie în aceste vremuri de jale să preîntâmpinăm silueta întunecată a Foamei și s'o oprim cu toate forțele noastre încă până n'a trecut de-a binelea hotarul nostru.

Pe Arieș în sus.

II.

De Alexandru Ciura.

În dreapta se ridică Jidovina — și din vârful ei de o mie de metri, plutește o frântură de legendă.

Scoicile antiluviane, ce s'au găsit pe vârful ei, săcurile și vasele de piatră sprijinesc arhipile legendei, ridicându-o în slavă.

...Trăiau, pe vremuri, uriași în aceste regiuni cu mult înainte de a se fi ivit pe lume neamul de oameni mititei ai zilelor noastre... Cum se încredeau în vânătoarea brațelor, cu cari sfărâmanu pietri și smulgeau copacii din rădăcină, nu aveau nici o teamă de zei, cari locuiau deasupra, la adăpostul bolții albastre. Au hotărât să pătrundă până sus, sfredelind bolta cerească. Și s'au propus cu un picior în Scărișoara, cu altul în Jidovina, au adus pietri și au ridicat cetățuia până lângă ea. Aici s'au pomenit însă, că nu au luat sfredelul, cu care să spargă bolta; au trimis o femeie să-l aducă de acasă, dar aceasta când s'a văzut jos, n'a mai îndrăsnit să urce încă odată spre culmea amenințătoare. A exclamat numai, într'un ceas rău: „Vai prăpădite-ar Dumnezeu, că înaltă mai ești" — și deodată clădirea s'a prăbușit ca prin farmec, îngropând sub ea pe uriașii răsvrățiți, și rămânând pe urma ei numai bolovanii uriași, ce se văd și azi într-o vălmășală de rună...

Înainte de a se fi apucat de munca asta, un uriaș bătrân, care abia își ridica genele cu mâna, a întrebat într'o zi, ce sgomot se aude de vale. Fată-sa i-a spus, că se văd ca niște viermușori, ce scurmă pământul, a scoborit și i-a adus tăntănc-so în sorț. Erau doi oameni — oameni ca cei de azi — cu un plug tras de șasă boi... Când a vrut, să strângă mâna, oamenii i-au atins uriașului fierul de plug și acesta l-a strâmbat îndată ce l-a strâns între degete: „Slăbuți fărtați sunteți", le-a zis el.

Apoi le-a dat drumul.

*

Puterea de vrajă a mitului plutește încă deasupra râului, ce clocotea între stâncile uriașe.

O ascult cu admirație și mi se pare, că și trenul funicular de azi nu e decât un „viermușor, ce scurmă pământul", în comparație cu coastele uriașe, ce îl privesc din înălțimea lor vertiginoasă...

Încerc să analizez puțin fondul real al legendei, — și cum uriașii de odinioară au fost, după credința poporului, Jidani — lucrul mi se pare foarte ușor.

E un mit păgân țesut pe fondul biblic al turnului vavilonic. Dacă vrei și puțin amestec din mitologia germană, ori chiar din — „Gulliver".

Munții încep a-și îndepărta culmile deolaltă și, deodată cu lărgirea zării, cerul începe a se însenina și el.

Soarele asvârle raze mângăitoare de sub perdeaua diafană a norilor albi.

Câțiva pasageri încep să se înțeleagă cu conductorul, să le aducă niște glăii de bere dela stația proximă, unde era un han în apropiere.

Conductorul nu se lasă înduplecat; nu se poate, trenul se oprește acolo numai pentru trei minute și crășma e departe; să vadă ce va zice mașinistul. Dar mașinistul e implacabil; nu poate compromite regularitatea trenului — regularitate, ce admite uneori și întâzieri de 5 ore — pentru bacșiișul de o coroană, ce i se oferă.

Pasagerii înjură și se mulțămesc cu un păhar de apă, ce li se dă la gară, pentru întâia oară pe întinderea acestui drum, a cărui durată variază între 6 și 11 ore. Intervine însă o mică — deraiare, cu care călătorii din părțile locului sunt obșnuți; cei cari parcurg pentru întâia oară acest drum se înspăimântă grozav.

Doi vagoane se hurducă în mod înspăimântător pe traversele de lemn. Locomotiva, obișnuită cu astfel de mici inconveniente, dă un tîp și micșorează viteza. Ne scoborim cu toții din tren și ne punem alături de slujbași, să ridicăm vagoanele cu elevatoare, ce sunt la îndemână întotdeauna pe linia asta capricioasă.

După trei sferturi de oră pornim din nou; de data asta mai încet și mai cu băgare de seamă, ca omul care învață din propria lui pățanie.

Capitalismul biserica și școala în chestia de naționalitate. În numărul său de ieri, „Telegraful român” publică o scrisoare a lui Oscar Jászai în care, cunoscutul sociolog răspunzând la mai multe întrebări ce i-s'au pus de ziarul românesc din Sibiu, își mărturisește din nou crezul său democratic de un liberalism fără păreche în mulțimea heghemonilor noștri. Tocmai pentru acest motiv ne ocupăm și noi de ele, accentuând din nou că între condițiunile puse în vedere de d. Jászai, apropierea celor două națiuni îndușmănite va urma de sine, câtă vreme însă el stă izolat între conaționali săi, apropierea din partea noastră n'ar însemna alta decât capitulare și în consecință modificarea conștiinței noastre de Români. Vașadar, întâi să înduplece prietenul Jászai pe cei dela putere să ne dea garanțiile ce le cerem pentru asigurarea victorii noastre naționale și numai după aceea să încerce să ne convingă și pe noi de foloasele „conviețuirii pacifice”.

După ce Jászai asigură pe cei dela „T. R.” că el e tot atât de mare dușman al capitalismului ca și al latifundiilor și că radicalismul lui nu implică totodată și dușmănia față de biserică, trecând la chestiunea învățământului spune următoarele:

„Românii n'au pentruce-și teme școalele românești, pe cari radicalismul vrea să le statifice, iar școala confesională română, pe lângă biserică națională, a fost pentru Români, în strămtarea lor, cea mai puternică fortăreață. Să nu se uite lucrul acesta. Celce se atinge de ele, e dușman al Românilor!....

Statificarea școalelor din programul democrației radicale nu e îndreptată în contra naționalităților, ci e plănuită și în interesul lor. Nu vrem să îndreptăm puterea de stat în contra lor, ci vrem, ca statul să le dea partea ce cu drept li se cuvine din isvoarele materiale și morale. Mai clar vorbind, nu vrem în ținuturi naționaliste școale maghiare și maghiarizatoare, ci școale oneste, bune, moderne, isvoare de cultură, în cari să se propună în limba respectivei naționalități, îmbrățișându-se cu căldură toate năzuințele culturale ale popoului. Deci statificarea aici nu ar însemna maghiarizare cu forța, ci ridicarea de școale, cari să funcționeze după principiile moderne pedagogice, școale bine dotate, în locul școalelor slabe, sărace și înapoiate confesionale, — natural, că în prima linie cu aplicarea și dezvoltarea materialului didactic bine cultivat al respectivei naționalități. E clar și aceea, că în a-

ceste școale se va învăța, ca lucru folositor, ca a doua limbă, și limba statului, dar totdeauna în limba popoului, și la nici un caz nu așa, ca învățarea limbii maghiare să fie forțată în detrimentul altor cunoștințe mai însemnate pentru popor.....

Urmarea acestui principiu ar fi și aceea, că ar trebui să fie ridicate în număr corespunzător școale medii și școale speciale cu limba de propunere a naționalităților, iar la universități se va purta de grije în modul cel mai larg de cultura naționalistă.”

Ce vor zice însă guvernele ungurești, domnule Jászai?

In contact cu poporul.

— Interview cu d. deputat Dr. Teodor Mihali. —

D. deputat Dr. Teodor Mihali, președintele clubului deputaților noștri a acordat zilele trecute un interview corespondentului din Budapesta al ziarului „Adevărul”. Și-a comunicat între altele impresiile câștigate cu ocaziunea adunărilor populare ținute în timpul din urmă în Bihor și Sătmar în contra înființării episcopiei ungurești. Iată în resumat aceste mult semnificative impresii:

O oază luminoasă în Bihor.

— Bihorul — observă d. Dr. Mihali — era considerat până acum ca ținutul cel mai întunecat din Ungaria, cu o populație care furnizează cel mai mare procent de analfabeți și de bolnavi, roasă de mizerie și de o administrație venală și crudă. În călătoria mea recentă prin acele locuri, mi-a fost dat să descoper în acest Bihor urgisit, o oază de lumină, de sănătate și vigoare românească.

Am dat peste o țărănime harnică și trează vorbind o limbă curat românească, o țărănime cu stare, care și-a păstrat datinele și e mândră de origina ei românească. Cu deosebire poporul din valea Jerului, care face parte din comitatul Sătmarului și al Bihorului, se află într-o situație materială din cele mai prospere, cum rar se găsește în țara noastră. Apoi și pământul de acolo e foarte fertil. Sunt țărani prin acele ținuturi cari dispun de o avere, de 10 până

la 50,000 coroane. Țărani deștepti, cari ceti și scrie și cari au ajuns la aceeași de țară culturală și economică ca și țărănime Elveția, sau din alte țări ale apusului. În

sant e faptul, că țărani aceștia, consideră crimă beția, și după ce au ieșit din biserică se duc la cârciumă, ci acasă, și ca bunii podari, primesc în zi de Duminică oaspe stau la taifas, voioși și cumiți, sau cetesc preună cu gazetele. Și toate aceste comune floritoare românești, vor fi incorporate la episcopie maghiară, iar Diecesei gr. cat. mâne dela Oradea-mare, îi rămân tocmai tele sărace din Bihor, bântuite de epidemia incultură...

Țăranii și episcopia maghiară

— Cum au primit țărani din comune unde ați trecut, vestea înființării episcopiei catolice maghiare de Hajdudorog? întreb corespondentul „Adevărului” pe d. Dr. Mihali.

— Cu mare îngrijorare și cu mare indignare — răspunde d. deputat Mihali. Am întrebat mulți țărani fruntași din acele sate, ce vor dacă episcopia maghiară se va înființa, și da tuturor împotrivorilor noastre — am primit următoarele răspunsuri: „Să vie numai, și nu ne dăm” „In biserică zidită de noi, preot de-al nostru poate sluji.” „Dăruim masa de pe noi, decât să ne lepădăm de biserică noastră românească!”

Și așa pretutindeni, am găsit o înșurubă atât de mare la luptă, în sânul credinței noastre — încât socot exclusă orice posibilă ca'n bisericile noastre să se introducă limbă de predică, decât cea românească. Trece zi, ca să nu se trimeată din partea unelor amenințate, protestări la scaunul sau la nuntial papal din Viena contra Bul-pale... Să vezi apoi câtă furie și mânie țărani de acolo împotriva autorităților și jandmeriei în special, fiindcă au cercat să împiedice adunările populare, oprindu-ne să vorbim și să măneste. M'a costat atunci multă osteneță potolesc pe frații țărani — căci o încăierare jandarmii părea inevitabilă. Țăranii noștri s'au găsit:

— Lasă-ne numai, că-i turtim noi pe jandarmii ăștia!

Comunele învecinate de Oderu, Sătmar, Vașad, aflând de adunările ce le-am ținut în aceste sate au trimis delegațiuni la noi, ca să venim negreșit și pe acolo, ca să vorbim și să aranjeze adunări și să asculte deputaților din partidul național. Noi, înțelegând vom satisface această dorință a țărănimii noastre din Bihor și Sătmar, și vom organiza adunări noi prin alte comune din acele locuri. Scurt, îți pot spune, că sunt încântat de această stare de spirit ce domnește la poporul nostru. Dacă credincioșii gr. cat. vor vedea mișcarea lor de acum nu duce la rezultate, nu mai au încotro — ultima lor etapă va fi să trece la greco-ortodoxism.

Povestea unei cruce

Cu această ocaziune, d. deputat T. Mihali a istorisit un caz foarte caracteristic pentru autoritățile din Ungaria, mereu preocupate să descopere câte un pericol pentru unitatea țării ungar. Iată despre ce este vorba.

— In comuna Sanislau, (comitatul Sătmar) s'a ridicat la 1907, în cimitirul român de lângă crucea de piatră, o cruce de piatră următoarea inscripție românească:

„Să grăbim și ajutorul răposaților noștri, nu cu lacrimi ci cu rugăciunile și jertfelile noastre.” — Ioan Gură de aur.

In amintirea părinților repauzați.

Fiii iubii

Crucea aceasta a fost ridicată în locul altor cruce vechi. Pretorele din Careii-mare anul 1907, a adus o hotărâre, prin care crucea Silaghi e condamnată la 25 coroane, și să se dea în bani sau 2 zile închisoare, fiindcă a fost ridicată această cruce fără să încunostiințeze pe autoritățile locale și fiindcă crucea poartă o inscripție românească. S'a mai dat poruncă dlui Silaghi, să se ridice această inscripție de pe cruce, iar în castră, aceasta se va face din oficiu, pe cheltuielile dlui Silaghi. In contra acestei hotărâri și

incep a recunoaște dealurile, cari își apleacă tot mai mult culmile; ne apropiem de Lupșa.

O turmă de oi și de capre se împrăstie speriată la țipetul răgușit al locomotivei; se oprește apoi, după câteva salturi și oile privesc mai dumerite pe vârful coastei, la bălaurul de fier, pe care încep a-l cunoaște, și s'ar și împrieteni cu el, dacă nu ar țipa așa de strident.

Deasupra, drumul e împrejmuț cu bariere de lemn și câțiva Moți privesc zâmbind la tren. Călușei stau alături, încărcăți cu cercuri și cu donițe. Nu se mai sperie de pufăitul locomotivei, dar ciulesc totuș din urechi, a neîncredere. Și Moții, cari nu mai au nici păduri, de o vreme îndelungată, privesc cu un zâmbet de mâhnire la trenul, ce le va lua din gură și aceasta bucată de pâine amară, ce o câștigau umblând „din poartă în poartă”.

Vor veni întreprinzători străini, se va acina în țara lor, vor deschide fabrici și ateliere de muncă și de aci înainte s'a isprăvit cu munca lor de ciubărari, cu viața lor de pribegie și de visuri... de drumul de țară, ce-l parcurgeau până la Dobrișin și Porțile-de-fier și până dincolo de graniță, în Bucovina...

Zâmbetul lor are ceva din mâhnirea poetului, când a scris nemuritoare versuri:

Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier.

*

La Bistra ne oprim pentru câteva minute.

In apropierea gării e valea, în care m'am răcorit de atâtea ori pe vremea tinereții, iazul de la moară, căderea de apă limpede, în care am pescuit după păstrăvi, când ei se sbăteau,

să sară deasupra zăgazului, și solzii lor arginții străluciau în lumina de purpur a asfințitului.

Aici fetele încărcau câteva ciubere pline cu smeură, pe cari le vindeau cu un preț de nerecunoscut. Până eri alaltăeri luai donița de smeură cu un bagatel; acum nu o mai capeți nici cu prețul incincit, căci străinii oferă bucurăși acest preț și duc produsele munților noștri departe-departee... la țară...

Mă opresc din cugetările aceste dușmănoase bietului tren, care încerca totuș, să săvârșească și el o operă de... civilizație, pe aceste plaiuri virgine.

Ce am eu, să-mi descarc mânia neputincioasă de trubadur patriarhal asupra triumfului civilizației moderne, care a cucerit și cele mai obscure deșerturi ale Africei? A trecut valurile oceanului această civilizație, s'a înstăpănit în insule recunoscute și a dus cu sine toată lumina și tot veninul lumii moderne.

Ce am eu, să mă ridic împotriva acestui tren mititel, când și așa nimic nu se mai poate reface.

In urma urmei, e așa de neajutorat, bietul! Gâfăie din greu până să urce coastele uriașe, și se strecoară cu un fel de teamă par'că printre ele, de frică să nu fie strivit la orice pas.

Și ori cât ar fi el un rol al civilizației, adaptează și el bunele moravuri particulare.

Uneori se oprește chiar în mijlocul drumului și nu mai vrea să se miște un pas. Ce este? S'au isprăvit cărbunii!

Și călătorii se scoboară din vagoane, se năpustesc asupra asinilor de pe coastă; aprind focul în locomotivă și își urmează încet-încet drumul.

Încet-încet ca și cărucioarele Moților.

d. Silaghi a făcut recurs la subprefectul din Carreii-mari, dar acesta a aprobat această hotărâre a subalternului său, referindu-se la o deciziune comunală, după care nu este admis ca pe hotarul acelei comune să se ridice cruci cu inscripție românească.

Și în contra acestei hotărâri a subprefectului, a făcut recurs d. Silaghi, în Noemvrie 1907, la ministerul de interne. Dar nici până azi nu s'a rezolvat această chestiune.

D. deputat Mihali, aflându-se zilele trecute în comuna Sanislau, i s'a relatat acest caz — și a fost rugat de întreaga țărănie de acolo, să facă cunoscut obștei românești și apoi primului ministru al țării, ce măsuri și ce legi creiază satrapii din județe, pentru naționalități.

D. deputat Mihali a comunicat chiar acest caz ministrului-președinte Lukács și acesta uimit de așa lucru — a exclamat:

— Nu mai spune! Se poate așa ceva?

A cerut apoi dela d. Mihali actele privitoare la această afacere, pronunțând că în 24 de ceasuri, va anula hotărârea satrapilor săi.

Vom vedea cât valorează și această promisiune, cea mai nouă a primului-ministru Lukács.

Un Rege oștean.

București, 18 Sept. v.

(=) S'a împlinit jumătatea veacului de când M. S. Regele Carol, în zorile tinereții, a încins spada, închinându-și viața carierii militare, care a fost întotdeauna idealul vârstarelor bărbătești din strălucitul neam al Hohenzollernilor. Pe atunci numai ursitoarele tainice vor fi știut că tânărul ofițer prusian era menit să devină un mare oștean și un Rege mare în Răsăritul Europei. Astăzi lumea întreagă cinstește și admiră pe viteazul Rege oștean, care a chemat la viață nouă poporul românesc și a pus temelile de granit ale regatului României.

Cercetătorii pricepuți ai istoriei noastre au stabilit de mult adevărul, că organizația socială și politică a Românilor de pretutindenea a avut un caracter militar în toate epocile de prosperitate și de glorie. Dela străvechii Cnezi, Bani și Boevozi ai diferitelor ținuturi românești până la glorioșii Domni ai Moldovei și Munteniei din veacul al XV-lea, al XVI-lea și al XVII-lea, spiritul ostășesc și spiritul politic au colaborat frățeste la înălțarea neamului nostru. Când timpurile de urgie au stins viața ostășească a Românilor, s'a spulberat și vrednicia lor politică.

A fost, de sigur, voința Celui Prea Înalt, că Unirea Principatelor s'a săvârșit tot în timpul domniei unui Principe oștean, neuitatul Vodă Alexandru Ioan Cuza, ridicat pe tron ca simplu colonel. Și iarăș pronia dumnezeiască a hotărât ca renașterea deplină a României să fie legată de personalitatea și faptele Regelui oștean Carol I.

Crescut în tradițiile militare ale Casei de Hohenzollern, Prințul Carol trebuia să devină un ostaș din creștet până în tălpi, mai cu seamă că și firea lui spontană îl călăuzea pe acest drum. Cu mici întreruperi de studii și călătorii, tânărul Prinț a dus la Berlin, dela 1857 până la 1866, o viață exclusiv ostășească, fiind ofițer în garda de artilerie și mai târziu în regimentul al doilea de dragoni. În timpul războiului dela 1864, a luat parte activă la campania Prusienilor și s'a distins în mai multe lupte, dar pățimașul său dor de vitejii mari n'a putut să se înfăptuiască precum visa nobilul ofițer.

Peste doi ani, când fu ales Domnul României, Prințul înțelese repede glasul destinului său și privi cu bucurie sarcina uriașă ce i se punea pe umeri, pentru o viață întreagă. Nici temerile sfătuitoarelor, nici situația externă foarte nesigură, nici anarhia provocată în România de izgonirea lui Cuza, nu-l înspăimântară pe curajosul Prinț. El se duse în noua lui patrie ca un ostaș al datoriei, trecu prin multe primejdii, crize și desiluzii, dar rămase la postul său.

Când veni în țară, Prințul simți din primul moment, că-l așteaptă o viață de trudă, de stăruinți neobosite, de sacrificii fără număr. Dar le săvârși pe toate, ca un ostaș pe câmpul de luptă, și birui pe toată linia.

Grija de căpetenie a noului Domn a fost, din cel dintâi an al domniei, și a rămas până în zilele bătrânețelor sale, — *oștirea țării*. A găsit-o slabă, puțină, desorganizată și amărâtă. A întărit-o, a sporit-o, a organizat-o, a condus-o la biruință și glorie. Astăzi armata României este cea mai puternică în Balcani și toate statele, mari și mici, țin seama de ea.

Se știe că Vodă-Cuza a fost răsturnat de pe tron printr'o revoltă militară, fiind tradat de aghiotanții săi. Când s'a urcat pe tron Prințul Carol, corpul ofițeresc a cerut Domnului să alunge din oștire pe toți ofițerii cari fuseseră părtașii revoltei rușinoase. În sufletul său de oștean, Prințul înțelegea că ofițerii săi au dreptate, dar ca om de stat nu putea să toarne untdelemn pe foc și să provoace alte nemulțumiri în țară. Astfel răspunse delegației ofițerilor, că nu va îngădui nici odată politica în oștire, însă trecutul trebuie uitat, pentru că el, Prințul, *n'a venit să judece un trecut, ci a venit să clădească un viitor!*

Armata pricepu cuvântul înțelept al Domnitorului și liniștea se restabili curând între ofițeri.

Până în anul războiului pentru neatârnairea țării, Prințul munci zi și noapte la sporirea, disciplina și întărirea oștirii, care-l iubea și-l urma cu încredere. De câte ori avea prilej să vorbească armatei, Prințul chema amintirea eroilor Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, ca să învie astfel strămoșeștile virtuți militare ale Românilor. De altă parte, dânsul cultiva cu smerenie sentimentul religios, fără de care nici oștenii cei mai bravi nu pot fi siguri de biruința lor.

Un biograf al Regelui Carol constată, că întemeietorul României moderne n'a început nici odată un lucru, pe care n'ar fi fost în stare să-l ducă până la deplină săvârșire. Intr'asta stă cea mai adâncă putere a firei și a ființei sale. El se hotărăște foarte greu și cu multă incetineală, dar atunci este hotărât să și învingă. Astfel s'a purtat Prințul Carol în războiul dela 1877. A stat în cumpănă multă vreme, dar când a bătut ceasul hotărârii istorice, a trecut Dunărea și cu oștirea sa a făcut minuni de vitejie.

La 10 Mai 1877, când s'a proclamat neatârnairea României, rupându-se toate legăturile de vasalitate față de Turcia, Prințul Carol scria tatălui său aceste cuvinte memorabile: „Pentru mine și pentru țara mea, asta era singura cale vrednică, după ce Europa nu și-a dat învoirea ca România să ia parte la războiul ruso-turc. Noi nu putem rămânea și nici nu trebuie să rămânem simpli privitori, nici nu vrem să fim tratați ca provincie tur-

cească, iar *ca să trăim din mila altora, ar fi prea nevrednic lucru pentru mine.*”

În războiul cel cumplit, Prințul Carol a fost pildă de bărbăție pentru toți oștenii săi. La Calafat, când o bombă a plesnit chiar la picioarele sale, Prințul a salutat-o cu chipiul și a strigat ofițerilor săi: *Asta-i muzica ce-mi place!* La Grivița și la Plevna, a săvârșit fapte de erou și a salvat onoarea Rușilor. Luni de zile, a îndurat toate mizeriile unei campanii de iarnă și nu s'a dat înapoi dela nici o jertfă, pe când acasă, în patrie, Doamna Elisabeta îngrijea pe răniți ca o mamă.

După război, la 1882, România și-a proclamat regalitatea și Regele oștean, împotrivindu-se tuturor propunerilor făcute de miniștri săi, a stat tare, ca să se făurească numai din oțel coroana sa, iar nu din aur și pietre scumpe, și nu în străinătate ci în arsenalul armatei române, *dintr'un tun cucerit dela Turci.*

În chipul acesta, Coroana de oțel a devenit simbolul de vitejie al României renăscute...

Cine a văzut vreodată pe Regele Carol, nu-l va uita în veci. Chiar astăzi, în zilele bătrânețelor sale, Dânsul poartă cu drag uniformă sa de ostaș și călărește ca un tânăr pe calul său falnic.

În toate faptele sale, în toate gândurile și sentimentele sale, Regele Carol a fost și a rămas oștean. În fruntea țării, ca și în furtea oștirii sale, Dânsul a păstrat credința firei și misiunii sale de Rege oștean.

Anul trecut, când și-a rostit discursul clasic la serbarea semicentenară a Universității din Iași, Regele Carol și-a adus aminte de vorbele seculare ale predecesorului său Neagoe Vodă Basarab, spunând profesorilor și studenților, ca un îndemn, următoarele:

„Mintea stă în trupul omului drept ca și cum stă steagul în mijlocul războiului și caută toată oastea la steag, și până stă steagul în războiu, nu se chiamă acel războiu biruit, măcar de are și năvală grea spre sine, ci toți caută steagului și se adună împrejurul lui, iar, dacă cade steagul, toate oștile se risipesc și nu se știe unul cu altul cum fac și încăto merg...”

Cuvinte sfinte, de bărbăție și de înțelepciune ostășească! Ele trebuie să fie săpate adânc în sufletul generațiilor de azi și de mâine, cum au fost săpate în sufletele generațiilor cari au ales Domn al României pe cel mai viteaz oștean.

Astăzi, când M. S. Regele Carol, fără de nici un zgomot și fără de nici un alai, sărbătorește jubileul semicentenar al carierii sale militare, se cuvine să răsune din toate piepturile românești urarea: Trăiască Regele Carol, trăiască armata română, trăiască duhul ostășesc al neamului românesc de pretutindenea!

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Oradea-mare — NAGYVÁRAD

Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12—48.

covina și România, a prezentat, în primăvara acestui an, un raport amănunțit și mai multe propuneri privitoare la înființarea băncilor sătești și a altor fel de cooperative. Chestiunea a fost studiată și de o comisiune de specialiști, numită de comitetul central, care comisiune de asemenea a prezentat mai multe propuneri. Studiul și propunerile lui V. C. Osvadă și ale comisiunii, precum și desbaterile comitetului central, în jurul chestiunii cooperative, au fost publicate pe larg, în revista „Transilvania” din 1912 Nr. I—IV, așa că nu mai e nevoie să stăruim asupra lor. Comitetul central a decis să angajeze un tânăr cu pregătire specială, care va avea: a) să propage prin scris, prin prelegeri, prin cursuri și prin editarea de publicațiuni ideea înființării băncilor sătești și a altor însoțiri, b) să inițieze înființarea băncilor sătești acolo unde e terenul prielnic și să deie toate informațiile pentru administrarea și conducerea lor, c) să tipărească statute tip, registre de contabilitate tip, formulare pentru actele de înregistrare, pentru procesele verbale, precum și alte tipărituri necesare administrației interne a însoțirilor. Toate aceste tipărituri să se pună gratuit din partea Asociațiunii la dispoziția băncilor sătești și a altor fel de însoțiri, d) să controleze activitatea băncilor și să adune date statistice despre mișcarea cooperativă dela noi. Principiile decarii va avea să se conducă conferențiarul cooperativ la înființarea băncilor sătești și a celorlalte însoțiri, vor fi cele îndeobște cunoscute, cari sunt fixate și în raportul comisiunii numite de comitetul central pentru studierea chestiunii cooperative. Cheltuielile impregnate cu angajarea acestui conferențiar cooperativ, precum și cheltuielile pentru tipăriturile amintite se vor acoperi din donațiunea de cor. 50,000 a dlui Stroescu și din alte contribuiri și donațiuni. Comitetul central va ruga Venerabilele Consistoare și Ordinariate ale bisericilor noastre să înființeze la seminariile preoțești și la preparandiile învățătoarești câte un curs de economie națională, în care să se deie toate îndrumările necesare teoretice și practice pentru înființarea și conducerea cooperativei sătești. Despărțămintele Asociațiunii de asemenea vor fi îndrumate să deie o mai mare atențiune chestiei însoțirilor economice și, conform alienatului e) din § 37 al statutelor, să îndemne poporul la înființarea de însoțiri folositoare pentru membrii lor, provăzute cu statute speciale, cari se vor înainta la autoritățile competente spre aprobare. În sfârșit finanțarea băncilor sătești se va face de către băncile existente, prin mijlocirea Solidarității.

După ce vom avea învoirea dlui V. Stroescu și aprobarea on. adunării generale, vom executa fără amânare aceste dispoziții.

Expoziții.

O parte dintre despărțăminte, în urma îndemnului primit dela comitetul central, au aranjat, mai ales cu ocazia adunărilor cercuale, mai multe expoziții, și anume: desp. Alba-Iulia a aranjat, în Dumitra, o expoziție de industrie casnică; desp. Agnita, o expoziție de lucruri de mână, în Bârgăuș, împărțind între expozanți premii în sumă de cor. 50; desp. Bistrița o expoziție de lucruri de mână în Borgotiha; desp. Blaj a aranjat, cu ocazia adunării generale, o splendidă expoziție istorică-culturală și etnografică; desp. Cluj o expoziție de cusături și țesături, în Pata, împărțind mai multe premii; desp. Deva o expoziție de țesături și cusături, în Sântindrieș, împărțind mai multe premii, desp. Diciosânmărtin o expoziție de țesături și cusături în Iernut, împărțind premii în sumă de cor. 189 și 16 diplome, — tot în Iernut, s'a aranjat și o întrecere de jocuri naționale între 5 comune, împărțindu-se premii în sumă de cor. 20; desp. Hațeg o expoziție de lucruri de mână, în Bouțarul de jos, împărțind premii în sumă de cor. 44; desp. Năsăud o expoziție etnografică, în Rodna nouă, împărțind premii în sumă de cor. 100; iar desp. Panciova a aranjat, în Alibunar, o expoziție de tablouri și sculpturi lucrute de artistul Traian Costiciu, absolvent al școlii de industrie artistică în Budapesta.

Pe lângă această activitate bogată mai revăd următoarele momente din năzuințele despărțămintelor spre progres. Unele despărță-

mente au împărțit între țărani altoi și mașini agricole. Așa desp. Brad a împărțit altoi de meri, iar desp. Zernești 5 mașini de tăiat sfeclă și de strujit cucuruz în preț de cor. 50, și a procurat 800 diferiți altoi, pe cari i-a distribuit între membrii Asociațiunii. Desp. Sătmar-Ugocea a decis înființarea unui atelier de industrie casnică, pentru care scop deocamdată a destinat suma de cor. 150. Desp. Bistrița a împărțit între plugari 8 premii de câte 5 cor., pentru deosebite ramuri economice, iar desp. Brașov a dat 3 premii de câte 20 cor., pentru cele mai bine îngrijite grădini școlare. Desp. Bran a înființat „Fondul cultural Ion Cavaler de Pușcariu al despărțământului Bran al Asociațiunii” cu scop de a înființa un muzeu etnografic în Bran, de a ajuta tinerii cari îmbrățișează meseriile și negoțul, și pentru a sprijini pe autorii de scrieri populare. Fondul e de 600 cor. Despărțământul Marghita a luat parte, printr'un reprezentant, la examenele școlare, împărțind, în 6 comune, între elevi 55 de broșuri. Desp. Oravița a făcut din foaia „Progresul” organul despărțământului. Desp. Abrud-Câmpeni studiază înființarea unei școle de meserii și unei școle de agricultură în Munții Apuseni. Această însărcinare i s'a dat din partea comitetului central, care a primit o propunere pentru înființarea acestor școle dela d. Rubin Pațiuța, avocat în Alba-Iulia. — În unele despărțăminte a prins și ideea înființării fondurilor pentru case culturale. Asemenea fonduri s'au adunat în desp. Timișoara Năsăud și Sebeș. Cele două dintâi doreau să facă și o colecție publică pentru augmentarea fondurilor, dar ministerul ungar de interne, răspunzând petiției înaintate din partea comitetului central, a refuzat să deie autorizația cuvenită pentru a se face colectele publice. Unele dintre despărțăminte au împărțit, între țărani, cu ocazia adunărilor cercuale și a prelegerilor populare, mai multe mii de broșuri. Spre acest scop și pentru înființarea de biblioteci populare, comitetul central a împărțit gratuit, în cursul anului 1911, 12,421 de broșuri din publicațiunile cumpărate sau tipărite de Asociațiune. În cazuri excepționale s'au dăruit asemenea publicațiuni și pentru înzestrarea bibliotecilor parohiale și școlare.

(Va urma)

Sărbătoarea învățătorimii.

Arad, 2 Oct.

Ieri seară la orele 8 a avut loc în sala mare a hotelului „Central” o cină comună, la care au luat parte peste 150 persoane. În cursul mesei corul teologilor din Arad a cântat cu multă precizie și artă mai multe cântări populare și doine duloase. Publicul asistent a aplaudat foarte mult excelentul cor al teologilor.

După cină a urmat o veselă și animată petrecere cu dans, care a durat până'n zori. În numărăoasa asistență am remarcat următoarele doamne și domnișoare: D-na și d-soara Dr. Șt. C. Pop, Dr. Lazar Jacob, Constanțin Savu, Iosif Moldovan, Dr. Bejan, doamna și dsoarele Dora V. și Aurora Lepa, Moșu, Dim. Popovici, Gh. Popovici, Paulina Șimon, Livia Ciureu, Mitra Rafila, Constanța Betlem, Silvia Muntean, Marta Varga, Iuliana Varga, văd. Saveta Mișca, Sidonia Mișca, Iosif Stanca, I. Pelle, Sidonia Nonu, Mărioara Varga, Florica Dășin, Livia Andreica, Maria Andreica, Paulina Jurma, Silvia Hărdut, Ileana Hera, Constanța Domsa, Florica Mihuț, Mărioara Hera, Constanța Șandru, Silvia Clăcan, Mărioara Lața, Elena Goin, Sofia Pac, Ersilia Sabo, Emilia Matei, Rozalia Lazar, Florica Istvan, Florica Bodea, Cornelia Urs, Radu Urs, Elena Nicoară, Constanța Lucaci, Octavia Jumanca, Iuliana Jumanca, Emilia Toma, Florica Cristea, Cornel Lazar, văd. Aur. Körösladányi, Georgina Cornea, Elisabeta Sâmbătean, Aurelia Mezei, Florița Beinșan, Aurelia Păteu, Iuliana Marcovici, Hermina Roman, Iuliana Silagi, Ana Popa, Constanța Popa. (Pentru eventuala incorectitate a acestei liste rog să fiu scuzat, deoarece aceasta — dacă se va fi întâmplat — nu am făcut-o intenționat. N. Rap.)

Ziua a doua.

Azi, Mercuri, la orele 8 a. m. a avut loc în sala festivă a seminarului a doua ședință a reuniunii învățătoarești din protopopiatele aradane sub președinția dlui Iosif Moldovan. Înainte de a intra în desbaterea punctelor programului ședinței de azi președintele, d. Moldovan, spune, că intrând la biroul general numeroase acte, roagă comitetul să ia parte la ședința extraordinară pentru a rezolvi acele acte. Terminându-se ședința comitetului, dl președinte deschide a doua ședință a adunării generale. — Tiu să amintesc, că prezența dlui deputat dietal Dr. Ștefan C. Pop la întregă sărbătoarea învățătorilor, a făcut o plăcută impresie.

Inv. Teodor Mariș, din Giula, a ținut o foarte interesantă și succasă dizertație despre „Două mijloace prin cari școala populară poate înarma omenimea cu cultura sufletească”, apoi d. Iosif Moldovan, directorul școlilor noastre populare din Arad, a arătat în mod practic aducând în sala de ședințe băcții și fetițele din clasa I elementară dela școala dsale — „Metodul fonomimic și avantajele lui”. Publicul asistent a rămas uimit de ușurința cu care elevii începători învăță să cunoască oricare sunet nou. Prelegerea aceasta de model a excelentului nostru învățător I. Moldovan a succedat foarte frumos. În cursul acestei prelegeri publicul asistent încontinuu aclama și aplauda pe dl Moldovan, iar la sfârșit mulți au grăbit să strângă mâna acestui vrednic dascăl al nostru.

După citirea rapoartelor diferitelor comisiuni și după ce s'au făcut mai multe propuneri și interpelări, adunarea la invitarea inv. Al. Doboș, a hotărât ca în anul viitor adunarea generală să se țină în Șiria, apoi s'a citit lista nominală.

După acestea s'a făcut restaurarea comitetului reuniunii în modul următor: Președinte Iosif Moldovan; vice-președinte Alexie Doboș; secretar Dimitrie Cristea; notar Gheorghe Popovici; casier Iuliu Groșorean; bibliotecar Dimitrie Olar; controlor Iuliu Crișan; iar membri în comitet: Dr. Avram Sădean, profesor seminarial, Teodor Mariș, Petru Binchici, Traian Givulescu și Petru Colțeu.

Au fost sortate și două tablouri foarte succese reprezentând pe mult regretatul profesor Teodor Ceonța. Adunarea a primit cu multă bucurie intrarea rev. d. Dr. Teodor Botiș în șirul membrilor fondatori, precum și donațiunea st. d-nă Maria dr. Botiș n. Cioban: 10 exemplare din frumoasa d-sale broșurică „Doina”.

După restaurarea comitetului președintele d. I. Moldovan printr'o vorbire scurtă încheie adunarea generală. Dlui Moldovan i-s'au făcut ovății furtunoase pentru conducerea înțeleaptă a reuniunii și pentru activitatea depusă în scopul acestei reuniuni. Rap.

Adunarea „Reun. învățătorilor bănățeni” la Sân-Miclăușul-mare.

— Dela corespondentul nostru. —

Adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor bănățeni” din protopopiatele aparținătoare diecezei aradane, s'a ținut de data aceasta în frunțașă comună Sân-Miclăușul mare.

Sâmbătă pe la orele 3 au sosit învățătorii dinspre Timișoara, fiind primiți la gară de o mulțime de intelectuali precum și de un număr frumos de săteni. Preotul Ioan Popovici ține un discurs către oaspeți, manifestându-și bucuria că învățătorii i-au distins din nou comuna cu prezența lor. După ce răspunse dl Iuliu Vuia, cortelul de trăsuri porni spre oraș. La școala românească au fost încvartirați cu toții de către secția de încvartirare. Seară s'au întrunit învățătorii la Hotelul Central, unde s'au ținut mai multe vorbiri înflăcărâte.

Președintele Vuia constată că și în dieceza aradană s'a introdus principiul inspecțiunii pe specialitate și-l salută pe dl revizor școlar Romul Frateș, care multămi pentru salutul das-

cărilor români. După alte câteva orațiuni ocazionale lumea și-a petrecut cu cântări.

După serviciul ținut în amintirea repăușilor profesori ai pedagogiei arădan a urmat ședința primă în casa orașului. Di preș. Vuia amintește în orațiunea dsale despre comemorarea de 100 ani dela întemeierea preparandiei arădane și salută pe delegații reuniunilor caransebeșene și arădane. Constituindu-se biroul, se citesc scrisorile și telegramele de salutare, după care urmează raportul despre rodnicia activitate a comitetului și a despărțămintelor.

Di Vuia cetește apoi interesanta dsale conferență despre: „Principiile pedagogice ale lui Jean Jacques Rousseau”, care a fost primită cu mulțămintă și cu orații din partea auditorului. Nu mai puțin instructivă a fost și dizertația dlui Coriolan Mursa despre „Lucrul manual în școala populară”, cu atât mai mult că dl Mursa a expus și unele lucruri manuale spre vederea tuturor. Di Damian Terlain și-a cetit o conferență despre „Educația ca artă”, iar tânărul învățător Ludovic Cioban una despre „Societatea de lectură în școala populară”.

După aceste conferențe a urmat bauchetul cu toaste însuflețite pentru unele din persoanele prezente și pentru cei absenți. Un punct foarte interesant din program a fost concertul dat de societatea de cântări „Doina” din Sâu-Miclăușul mare de sub conducerea dlui Atanasiu Lipovan. Cele mai multe cântări — cor mixt — au fost acompaniate la pian de dsoara Opresan. Di Lipovan însuși ne-a delectat prin mai multe cântece în solo. Cu ocazia acestui concert am avea de observat că este regretabil faptul, că dlui Lipovan, un adevărat talent muzical, nu i se dă un teren mai mare de activitate.

Ședința a doua s'a ținut Luni în 30 Septembrie. Cetind raportul comisiei literare, dl I. Leu propune următoarele:

a) pentru crearea de fonduri destinate bibliotecilor populare să se dea serbări școlare, concerte, să se colinde de Crăciun etc.;

b) pentru comandarea de cărți instructive și potrivite să se compună un conspect de astfel de cărți.

Adunarea generală primește acele propuneri ca și cele în chestia aprobării manualelor didactice. Adunarea să roage autoritățile ca un manual să fie cenzurat în 2—3 ediții de unul și acelaș autor, pentru ca să nu se facă așa de multe schimbări. Pentru introducerea unei proceduri unitare din partea comisarilor didactici la examene, să se introducă conferințele comisarilor didactici. Față de unele pretenții nejuste ale inspectorilor regești, venerabilul consistor să fie rugat ca să interviev la organele competente pentru sanarea relelor. Să se adreseze congresului un memoriu în chestia schimbării unor paragrafi ai regulamentului disciplinar.

Cea mai vie discuție s'a încins în jurul pretenției nejuste a unor inspectorii de a se propune unele studii exclusiv în limba maghiară. Venerabilul consistor să interviev ca învățătorii să aibă istoria Ungariei, deoarece toate istoriile au fost oprite. Di Em. Ungurean și „Astra” au fost aleși membri onorari ai „Reuniunii”.

La raportul comisiei financiare se observă că trebuie de revenit asupra unor socoteli cari nu sunt destul de clare. După înscrierea mai multor membri noi, preș. închide ședința și pleacă cu vre-o 70 de învățători la serbările din Arad.

In preajma războiului.

Sentinela Europei.

Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru an trimis ultimatoarele azi.

Chaosul de pe peninsula balcanică devine din ce în ce mai mare și se apropie rapid spre punctul de culminație. După știrea mobilizării astăzi se vestește că cele patru state balcanice, Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru au prezintat Turciei ultimatul cerind răspuns în timp de 48 ore. Nu se poate spune cum va reaga Poarta. Războiul poate izbucni în fiecare moment.

Involuntar se pune întrebarea, care sunt motivele conducătoare care îndeamnă popoarele a se asvârli în valurile unui război crâncen?

Este cunoscut că Grecia, Bulgaria, Serbia și Muntenegru așteaptă de mult momentul oportun pentru a ocupa și încorpora teritoriile turcești locuite de conaționali de ai lor.

Firește, intențiunea aceasta nu se mărturisește pe față, ci cele patru state recurg la pretextul că nu doresc altceva decât îmbunătățirea sorții fraților lor supuși imperiului otoman și cu acest scop pretind executarea §. 23 a tratatului dela Berlin despre introducerea reformelor.

Să vedem pe ce forțe armate își bazează aceste state speranțele lor.

Bulgaria dispune în caz de război de o armată de circa 250.000 oameni cu 720 tunuri și armele ajutătoare ce sunt de lipsă. Soldații sunt bine instruați și echipați; ofițerii zeloși, și cu deplină conștiință a datoriei lor față de patrie, astfel că, presupunând o conducere înțeleaptă, armata bulgară constituie un minunat instrument de luptă. Despre flota ei numai atâta, că este prea mică pentru a putea apăsa în cumpănă.

Serbia are o armată organizată de circa 150.000 soldați cu 360 tunuri, și e cam modest provăzută cu armele întregitoare necesare. Materialul de oameni e bun, dar insuficient instruit.

Muntenegru scoate pe teren aproape la 60 mii oameni, cu 40 tunuri; tot eminent material de luptă, care se poate măsura sub toate raporturile cu soldatul turc.

Grecia poate strânge în caz de război la 120 mii oameni cu 200 tunuri. Calitatea ostașilor nu s'a dovedit superioară turcilor (Domocos!) Marina sa de război ar avea rol considerabil.

Statele balcanice coalitate ar dispune deci de circa 600.000 oameni cu 1300 tunuri.

Turcia poate pune în Europa în fața acestor forțe o armată bună, otelită în lupte, de 500.000 oameni cu 1050 tunuri și armamentele și trupele ajutătoare în grad suficient. Flota îi este învechită.

Compararea forțelor de o parte și de cealaltă arată că *nici una nu este absolut superioară* celeilalte și între împrejurări normale fiecare partidă are șanse de a învinge.

Să vedem acum ce atitudine iau celelalte state față de intențiunile țărilor balcanice de a răpi din Turcia fiecare petecul locuit de conaționali săi, ori între condiții favorabile doară și ceva deasupra.

Anglia, Franța și Germania sunt geograficește departe de Balcan. Deși desigur interesate de evenimentele de acolo, totuș aceste puteri numai indirect sunt atinse, anume prin faptul că oare cât pierd ori câștigă în vază și trecere aliații, respective prietenii lor?

Nemișlocit este interesată în linia primă **Rusia și monarhia austro-ungară**, apoi **Italia și România**.

E natural că **Rusia**, ca cel mai mare și mai puternic stat slav, dorește și promovează cu toate mijloacele desvoltarea, întărirea și extinderea țărilor slave din Balcan, firește sub condiția că acelea vor promova la rindul lor interesele mari ale politicii rusești, opunându-se cu toate forțele influinței austro-ungare; astfel nădăjduiește Rusia că va ajunge ținta mult dorită a visurilor moscovite: **Tarigradul!**

Austro-Ungaria din partea ei se nizuiește de a-și lăți și întări influința sa în direcțiune economică și politică deci numai *condiționat* ar fi

aplicată de a sprijini întărirea statelor balcanice. Dacă acestea se prea apropie de Rusia, ele nu pot aștepta concurs din partea Austro-Ungariei. Astfel în mod firesc monarhia austro-ungară preferă a susține status quo-ul și *sprijinește Turcia* în lupta eventuală contra coaliției balcanice.

Diplomația austro-ungară ține seamă de învățătura că „*drumul spre Constantinopol duce prin Viena*” și voiește „a-și ține uscat praful de pușcă” pentru ori ce caz; deci pentru a asigura succesul pe partea Turcilor, ea însăș poartă grije ca *Turcia să nu rămână fără ajutor* și să nu cadă pradă mulților inimi, care după doborîrea Imperiului otoman cu patronul lor împreună s'ar îndrepta împotriva Imperiului Habsburgic.

Cine altul să facă Austro-Ungariei acest serviciu extraordinar de însemnat, decât prietena ei credincioasă **România**, care și în primăvara anului 1908 cu o modestie și desinteresare uimitoare a declarat că va lupta umăr la umăr cu monarhia învecinată fără a pretinde nici cel mai mic „avans” pentru acest pas care ca prin farmec a liniștit valurile tulburate ale concertului european, și în urma cărui pas firesc și hotărît al României pacea lumii a fost asigurată.

Acest fidel tovarăș de arme și de pace, acest prieten credincios, **România sentinela Europei** pare că și acum, pentru a doua oră a primit rolul onorific de a sta, fără recompensă, cu arma la picior la poarta Balcanului, spre avantajul păcii între oameni și în interesul amicalui mare și tare, ca acesta să-și poată ține praful de pușcă uscat!

Și se poate întâmpla că se va repeta istoria: iarăș se liniștesc valurile sălbaticе, „manevrele” se abzie, Anglia îndeamnă la pace, Rusia nu dă semnul războiului, și iarăș vor peregrina Altelele la Sinaia, vor strânge mâna Regelui, vor săruta mâna Reginei, în timp ce miniștrii Țării stau palizi, neobservați într'un colț al salei de primire.

Să nu fie venit încă momentul în care s'a umplut paharul suferințelor noastre? Italia a avut la momentul decisiv pe Cavour, Germania pe Bismarck, Franța pe Gambetta. Oare numai pe noi ne persecută soarta?

Simțim și sperăm că nu.

Cât de frumoase apar zorile zilelor solenide de mâne și de apoi! S—n.

O situație gravă.

(Dela corespondentul nostru special.)

Viena, 1 Octombrie.

Situația, în care se află azi monarhia austro-ungară, are multă asemănare cu cea după anexarea Bosniei și Herțegovinei. Fără să fi contribuit și noi cu ceva la agravarea situației, se pare că și noi vom fi târșiți în vârtejul sălbatic al evenimentelor ce se precipită în Balcani. Conducerea externă a statului nostru este responsabilă pentru primejdii ce pot să ne surprindă, deoarece ea a comis greșeli peste greșeli, neglijențe peste neglijențe.

Diplomația noastră, care de altfel n'a fost niciodată la înălțimea chemării, și-a arătat și de astădată incăpăținarea, și din întâmplare tocmai acele persoane, cari vână acum, pentru ori ce pas care-l făceau, întrebuintau cea mai mare precauțiune, se văd deodată în fața unui război ce poate izbucni în tot momentul. Nu se mai poate tăgădui faptul că meșterii profesionali dela conducerea statului nostru s'au blamat din nou.

Dacă ar fi numai persoanele lor cele blamate, ar mai putea trece, dar așa prestigiul statului nostru este în joc din cauza neiscusinței lor.

Pe când contele Berchtold declara în fața delegațiilor că în urma „demersului” său va iniția o „conversație” în chestia balcanică, în vremea aceasta Rusia s'a hotărît să înceapă acțiunea mobilizând ea însăș, și îndemnând și pe celelalte state balcanice să facă aceasta. Lu-

Dr. RÓTH KALMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Baththyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși

Alteire ou Tuberculin.

Ro 45—(10)

crul cel mai rușinos pentru diplomația noastră este că n'avea decât să urmărească cu atenție știrile date de birourile de corespondență și înregistrate de presa mondială, ca să vadă că de zile întregi Rusia pregătește un atac. În urma recentelor evenimente situația politică externă s'a schimbat cu totul. Eram curioși ce atitudine vor lua delegațiunile în fața acestei primejdii, când colo ele vin și-i mulțumesc contelui Berchtold pentru activitatea(?) sa, exprimându-i totodată încredere deplină, fără ca el s'o merite. Noi ne aflăm din nou într'o situație extrem de gravă și Dumnezeu știe dacă ne va succeda să scăpăm teferi din încurcătura aceasta.

Față de marea încordare ce domnește în politica externă și care ar putea să ne amestece și pe noi în jocul acesta primejdios, interesul pentru batrohomiomahia partidelor maghiare începe să scadă din ce în ce. Cu cât mai comedios e acest război al broaștelor și al soarecilor, cu cu atât mai tare scade și interesul spectatorilor îngrijați de primejdia balcanică. E timpul suprem însă să li se pună capăt acestor scene de circ, când alte interese, cu mult mai mari, reclamă atențiunea și energia noastră.

Slavii din Balcani la ordinele Rusiei.

Regele Nichita al Muntenegrului, după cum se vede, acordă foarte ușor interviewuri ziariștilor, căci în cursul acestei veri orice corespondent, care a trecut prin Cetinje, a putut avea convorbiri cu acest cap încoronat. Și corespondentul ziarului rusesc „Birjevia Viedomosti”, ajungând în capitala micului regat nu s'a gândit decât să capete dela regele muntenegrenilor interviewul dorit. Primul lucru, după spusele corespondentului, pe care l'a făcut regele Nichita, a fost să se plângă contra unor ziare care-l acuzaseră de trădare față de ruși în folosul Germaniei.

— E cu putință să se creadă, a declarat regele, că așa fi putut face ceva care să vătăme interesele Rusiei, Tarului ei și poporului rusesc? De cincizeci de ani de când domnesc am dovedit suficient devotamentul meu neîntărmurit față de Rusia și nu voi permite nimănui să se îndoiască de lucru acesta...

Chiar acum câteva zile am dat o dovadă că pun mai presus interesele marelui Rusii, față de acelea ale micului Muntenegru. E vorba de dorința ce și-o manifestase Rusia, ca poporul muntenegrean să nu treacă peste frontieră și să vâre în teacă sabia ce pe jumătate și era trasă. M'am supus Rusiei și împreună cu mine s'a supus și poporul meu. Suntem încredințați că Rusia știe ce face. Ea e mare și totuși în interesul slavismului nu îndrăznetse să riște până ce nu-și va strânge toate forțele. Putem oare să facem ceva, cât timp guvernul rusesc ne spune să fim răbdători și liniștiți? Iar noi cu toții ne dăm seama că atâta vreme cât va exista Rusia, vom exista și noi, iar nenorocirea Rusiei este identică cu disparițiunea noastră. Câtă vreme Rusia nu se simte gata de război nici noi nu trebuie să-l începem. Dacă n'aș fi fost rege, poate c'aș fi fost cei dintâi care aș fi luat pușca în mână, m'aș fi dus în munți și m'aș fi pus în fruntea vre-unei bande. Dar eu s rege și trebuie să fac ceea ce-mi dictează rațiunea, ceea ce-mi dictează interesele poporului și să înăbuș simțirile inimii.

Războiul ne-ar fi mai ușor decât pacea în care trăim, din cauză că acum cheltuim câteva milioane pe an numai pentru întretinerea albanezilor fugari, ceea ce ne-a silit să recurgem la un nou împrumut. Totuși cuvântul Rusiei, care nu voințe să vadă furtuna în Balcani, e lege pentru noi. Când am fost la Podgorița ca să liniștesc poporul revoluționar de groaznicile masacre comise de turci la Berana, am luat cu mine și pe ambasadorul Rusiei. Știam foarte bine, că cuvintele: „așa vrea Tarul Rusiei” vor îndemna pe supușii mei să facă ceea ce fac și eu, să se supună.

Acestea au fost declarațiunile regelui Nichita în prima parte a interviewului ce-l acordase corespondentului ziarului „Birjevia Viedomosti”. De aici se vede dar devotamentul muntenegrenilor față de Rusia și ascultarea oarbă ce se dă sfaturilor ce sosesc dela Petersburg.

Aceiaș devotament și aceeaș ascultare o dau și celelalte două regate slave Rusiei și de aceea nu ne vine să credem că ele se vor încumeta să declare război Turciei, afară, bine înțeles, dacă cumva atitudinea Rusiei însăș, față de chestiunea balcanică, nu s'a schimbat.

Statele balcanice coaliate au prezentat ultimatum Turciei.

Sofia. — Ieri la 3 ore după amiază statele balcanice coaliate au prezentat prin reprezentanții lor din Constantinopol, Porțile ultimatum de 48 ore, prin care se pretinde autonomie pentru Macedonia, Adrianopole, Serbia veche, Novibazar și Thesalia.

Primele ciocniri la granița turco-bulgară.

București. — Ziarul „Minerva” a primit ieri seara trei telegrame dela granița bulgară cari anunță că prima ciocnire între cavaleria Bulgariei și a Turciei s'a întâmplat. Turcii au avut 160 morți 200 au ajuns prizonieri, iar Bulgarii 23 morți. Amănunte lipsesc.

Ieri seara la 10 ore ministrul de interne al României a dat o ordinațiune, prin care toate autoritățile sunt provocate ca toți refugiații turci din Bulgaria să fie primiți și bine tratați pe teritoriul românesc.

Masacrarea mohamedanilor în Bulgaria.

București. — În întreaga Bulgaria s'a început masacrarea locuitorilor mohamedani. Amănunte lipsesc, fiind întreruptă linia telegrafică și telefonică cu Bulgaria. Tot ce se știe e aceea ce povestesc mohamedanii refugiați în România. Vehemența masacrelor e mai mare în orașele Nicopolis și Vidin. Mohamedanii se refugiază în Turcia și România.

Serbia declară război.

Belgrad. — Toți deputații au fost chemați telegrafic la Belgrad pentru ședința extraordinară a scupștinei, care se va ține în 5 Oct. Se crede că ziua aceasta va fi decisivă pentru izbucnirea războiului.

Ziarul „Tribuna” anunță că Serbia intrucât Turcia nu va împlini cererea pentru trecerea materialului de război reținut va considera aceasta de un „casus belli” și va declara războiul.

Capitala Serbiei e în stare de asediu.

Ce cere Serbia?

Belgrad. — În cercurile din jurul guvernului se declară că, Serbia pretinde autonomia pentru Serbia veche la care sunt a se înțelege și sandjacul Novibazar și Scutari până la Marea Adriatică, pentru că numai așa se pot crea stări pașnice și trainice în Turcia europeană.

Constantinopol. — Față cu cererea Serbiei ca Turcia să permită trecerea materialului de război reținut în Üsküb, Poarta ține la punctul său de vedere că Serbia a călcat concesiile primite și declară că opreliștea pentru trecerea materialului de război o va retrage numai în cazul dacă i se va da garanță că între Serbia și celelalte state vecine nu există nici o înțelegere.

Trupele sârbești spre granița Turciei.

Semlin. — În Belgrad a încetat circulația trenurilor pentru cetățeni. Ieri dimineață mergeau trupe din toate părțile spre granița Turciei. În serviciu activ au intrat și glotașii. În Belgrad mai multe prăvălii s'au închis, fiind personalul chemat sub arme. S'a sistat exportul de carne pentru străinătate.

Mobilizarea Turciei.

Constantinopol. — Guvernul a luat toate măsurile necesare de apărare. În Macedonia se vorbește că ar sta gata la 300.000 soldați. Spre granița bulgară s'ar fi trimis 3 aeroplane.

Constantinopol. — În consiliul de miniștri care a durat până la 8 ore seara s'a hotărât mobilizarea generală. Sultanul a sancționat hotărârea consiliului de miniștri și aceasta s'a comunicat tuturor corpurilor de armată.

Hotărârea consiliului de miniștri referitor la mobilizarea generală a fost sancționată prin o

iradee, care însă nu s'a dat încă în publicitate. Ordinul de mobilizare se extinde asupra întregii armate turcești afară de câteva trupe din Anatolia cari se ațin de-a lungul graniței dinspre Rusia.

Constantinopol. — Guvernul otoman a numit pe generalul Abdullah Pașa comandant suprem al întregii armate turcești.

Constantinopol. — Ambasadorul englez care azi s'a reîntors din concediul său a conferat timp îndelungat cu guvernul și comandantul suprem Abdullah. Deosebit a conferat cu Poarta timp foarte îndelungat și reprezentantul României.

O mulțime imensă încunjura Poarta. Popoarația capitalei Turciei e tot mai agitată. O deosebită importanță i se atribuie rolului că conducătorul deputaților albanezi Hadji Said s'a prezentat la Poartă și a comunicat persoanelor competente că Albanzii sunt gata a lupta pentru Turcia.

Turcia nu va ceda.

Viena. — „Neue Freie Presse” a primit dela ambasada turcească știrea că Turcia nu va satisface nici pretenziunilor Bulgariei nici celor ale Serbiei. Turcia va refuza pretenziunile ambelor state și dacă ar provoca direct izbucnirea dușmăniilor. Altcum va sta lucrul însă dacă vor întreprinde puterile. Turcia își va retrage trupele mobilizate, dacă vor face aceasta mai întâi statele balcanice.

Constantinopol. — Sosind știrea că Bulgaria a început a-și întări punctele strategice dela granița cu șanturi, ministrul de război al Turciei a dat ordin analog.

Vasele grecești închise în Marea Neagră.

Constantinopol. — Poarta refuză a da firmă de trecere prin Dardanele pentru vasele grecești. În Marea Neagră sunt închise 50, iar în Bosfor 25 vase grecești.

România mobilizează.

București. — Statul major român a avut ieri o conferință foarte lungă, în care s'a luat hotărârea pentru mobilizarea corpului al doilea de armată.

Franța pentru pace.

Paris. — Bulgaria și Serbia s'au adresat băncii „Credit Lyonnais” pentru un împrumut, dar banca franceză la instrucțiunile date de prim-ministrul Poincaré și de ministrul de finanțe francez a refuzat suma cerută. Consulul din Paris a cerut 20 milioane franci, dar n'a putut primi până acum nici 10 milioane.

La instrucția dată de prim-ministrul Poincaré ambasadorii Franței au intervenit din nou în Bulgaria, Serbia, Muntenegru și Grecia în interesul păcii.

Mobilizarea Muntenegrului.

Cetinje. — Monitorul oficial „Glas Grnagorka” în numărul său de azi publică autograful regal pentru mobilizarea întregii armate bulgare. Mobilizarea se motivează cu incidentele continue dela granița și cu concentrarea trupelor otomane la granița muntenegrină. Guvernul muntenegrin a în cunoștință marile puteri despre mobilizare.

Răspunsul Turciei la ultimatumul Serbiei.

Constantinopol. — Consiliul de miniștri otoman referitor la ultimatumul prezentat de reprezentantul sârbesc Nenadovici a refuzat cererile Serbiei și a hotărât că nu va permite trecerea materialului de război sârbesc.

Mâne seară izbucnește războiul

Londra. — Un membru al alianței balcanice care petrece aci a primit o telegramă din Sofia care anunță pe mâne seară izbucnirea războiului.

Declarațiunile lui Berchtold și Auffenberg.

Viena. — În subcomisia pentru afacerile externe a delegațiunilor austriace ministrul de externe contele Berchtold a spus în mod intim următoarele: Părerea mea e că în câteva zile se va decide, poate chiar pe sfârșitul acestei săptămâni, chestia războiului. Până atunci diplomația europeană va întrebuința toate mij-

loacele pentru înlăturarea războiului și eu nu țin de neverosimil că străduințele aceste vor duce la rezultat.

În ședință strict închisă a subcomisiei de război a delegațiilor ungare Auffmanberg a declarat că deocamdată nu e necesar a se lua măsuri deosebite fiind armata comună dela hotarele sudice deplin capabilă de luptă, iar în caz de necesitate armata austro-ungară poate fi pusă în cel mai scurt timp pe picior de război.

Un șef de secție din ministerul de război a desmintit știrea ce s'a răspândit, că ieri s'ar fi ținut un consiliu al mareșalilor cu scop de a mobiliza armata. Mobilizarea de altcum nu o decide consiliul mareșalilor.

Retragerea apelor.

În sfârșit nemiluita ploaie, care a curs neconținut mai mult de o lună de zile, de s'au revărsat toate riurile cauzând enorme pagube, pare că se încetinează cu totul.

Apele revin la vechea lor matcă, pâlcurile de noroi plumburii se îngrămădesc în zare, iar razele de soare își cearcă iarăș puterea lor de căldură asupra pământului în aceste începuturi de toamnă. Acest joc al naturii însă nici o rază de nădejde nu coboară în sufletele năpăstuiților, căci tocmai timpul cel mai prielnic pentru strângerea rodurilor a căzut în blăstămata epocă a rupturilor de nori.

La capătul holdelor înămolite muncitori trudnici stau fără glas privind cu durere la pustiul întins de Sărăcie, care în aspra iarnă se va așeza de-a binelea la mescoara lui de lemn, unde va așeza un dram de mămăligă făcută din serumul păpușoiului de pe fundul hambarului umplut încâtva anul trecut.

În cursul zilei de ieri la Măcău apa Murășului a scăzut foarte mult, cu toate că e extraordinar de mare. Dar năcazul e că nu se poate scurge întreaga apă în Murăș, căci locurile împrejmuitoare sunt mai joase decât fața alveii, așa că părți întregi din câmpiile Murășului stau sub apă.

Micii proprietari îndură cele mai grele încercări căci prețul pământului de arendat s'a ridicat în mod neprevăzut. Avându-i în vedere pe aceștia vicecomitele comitatului a luat dispoziții de canalizare, prin care va desgropa de sub apă atât holdele, cât și locurile de pășunat, înlesnind ținerea vitelor și ieftinind prețul laptelui.

La Arad gradația indică scăderea esențială a suprafeței Murășului față de alaltăieri, când inundase drumul de țară către Timișoara și alte părți aparținătoare orașului.

Arădani nu se tem de alte primejdii încă precum nici Lipovenii și cei din Maria-Radna.

Din Deva ni se anunță, că apa Murășului s'a retras în matcă, iar pe strade a reînceput circulația. Timpul s'a înseninat de-a binelea.

Înțeleaptă a fost inițiativa luată de primarul orașului Măcău în vederea aratului de toamnă. A mijlocit curățirea vechilor canale pentru scurgerea bălților și a pregătit săparea altor șase din nou. Prevederea aceasta a împiedecat neararea pământurilor alor vreotrei mii de proprietari.

MANDAT.

Aceluia care cu prilejul cumpărării nou-tăților de toamnă și iarnă prezintă acest coupon, i-se va acorda 5% rabat din prețurile noastre solide fixate.

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta

Din delegațiuni.

Bugetul marinei.

Subcomisia de marină a delegațiunii a ținut ieri o ședință sub președinția baronului Ernest Dániel.

Referentul Rosenberg prezintă delegațiilor bugetul marinei, care de altcum nu arată nici o abatere dela dezvoltarea normală. Trebuințele ordinare și extraordinare fac la un loc suma de 71,757.210 coroane, o creștere de 3 milioane față de anul trecut. Din suma de 300 de milioane, votată pentru acoperirea trebuințelor extraordinare, se vor întrebuița pentru construcțiile dela marină 67 milioane de coroane. Cheltuielile reclamate de marină fac așadară în total suma de 141 milioane de coroane.

Referentul îi cere apoi amiralului Montecucoli mai multe deslușiri cu privire la noul Dreadnought „Viribus Unitis”, despre care au circulat în timpul din urmă șvonuri nu prea măgulitoare pentru conducerea marinei și întrebă, în ce stadiu se află construcțiile dela fabrica de vapoare din Fiume, iar la urmă spune câteva cuvinte despre fabricile „Stabilimento Tecnico” și „Skoda”, cari, după cum se pare, realizează venite exagerat de mari din comanda ce-i încredințează statul.

Amiralul Montecucoli răspunzând dă lămuriri liniștitoare. Delegatul Heltai luând cuvântul îndreaptă săgeți veninoase în contra fabricii „Stabilimento Tecnico” și pledează în favorul stabilimentelor industriale din Ungaria, cerând ca în viitor și acestea să fie luate în considerare când se fac comanda pentru marină.

Proiectul de buget e pus apoi la vot și se primește în partea lui generală. Se trece la discuția bugetului pe articole și după o scurtă discuție se votează. Ședința a luat sfârșit la orele 7 seara.

Ședința delegațiunii austriace.

În ședința de ieri a subcomisiei de război, delegatul Guggenberg vorbind de situația extrem de gravă din Balcani, spune că primește cu oarecare scepticism declarațiile contelui Berchtold. Toți oratorii își arată îngrijorarea față de evenimentele ce se desfășură în Balcani și cer lămuriri cu privire la starea armatei noastre. Le răspunde tuturor ministrul comun de război, dar se ferește să amintească cu un cuvânt măcar primejdia războiului.

Cheltuielile ordinare cerute pentru armată, delegații le votează în întregime.

CRONICA SOCIALA

Instalare de preot și petrecere în Vulcan.

Duminecă, în 6 Octomvrie n. se va aranja în Vulcan, în sala otelului Procopp o petrecere cu joc cu următorul program:

1. Sâmbătă în 5 Octomvrie la orele 4 $\frac{1}{2}$ primirea noului paroh și a oaspeților la gară.

2. Duminecă în 6 Octomvrie dimineața la orele 9 serviciu divin. Instalarea noului paroh prin Prea On. protopop al Hațegului Dr. Cornel Popescu.

3. La ora 1 p. m. banchet festiv în sala hotelului Prokopp. Un bilet cor. 3.20. Anunțări se primesc până în 26 c. la d. Iosif Boldor episcop.

4. Seara la orele 8, petrecere cu joc în sala cea mare a hotelului Prokopp. Intrarea este permisă numai cu invitație.

Venitul curat e destinat în favorul ambelor biserici românești din loc. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cvita pe cale publică.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Octomvrie 1912.

Povestea crucei dela Sanislău.

În legătură cu declarațiile ce a făcut dl Dr. T. Mihali în chestia crucei dela Sanislău, declarații pe cari le publicăm în pagina a doua a numărului nostru de azi, aflăm din izvor sigur că președintele clubului nostru parlamentar a fost anunțat din partea ministrului de interne, că hotărârile forurilor inferioare — prin cari s'a fost ordonat ștergerea inscripției românești de pe cruce — s'au anulat și s'a dat permisiune pentru sfințirea crucii.

Bravilor români din Sanislău li s'a adus la cunoștință rezultatul acesta favorabil și acum se fac mari pregătiri în comună pentru sfințirea solemnă a crucii, care de patru ani de zile nu s'a putut sfinți, din cauza opreliștei pretorelui și notarului din localitate.

La serbare va fi invitat și P. S. Sa episcopul Radu, precum și dnul Dr. Teodor Mihali, dimpreună cu doamna și cu alți bărbați de seamă din partea locului. Vor participa la serbare și credincioșii noștri din satele învecinate și sunt semne, că cu această ocazie va avea loc o frumoasă manifestație bisericască.

Misiunea germană la Sizaia. Luni cu trenul de Arad a sosit în Sizaia o misiune oficială a regimentului II dragoni, Impărăteasa Alexandra a Rusiei din Germania. Misiunea e compusă din 5 ofițeri sub conducerea d-lui colonel Freiherr von Sedlitzuh. La gară membrii misiunii au fost întâmpinați de d. major adjutant Angelescu care i-a așteptat în salonul regal. De aici oaspeții au plecat în trăsurile curții spre castel.

La orele 11 și jum., misiunea a fost primită în audiență în sala Tronului. M. Sa regele Carol era îmbrăcat în uniformă de mare mareșal al armatei germane, iar ofițerii în uniformă de mare ținută a regimentului respectiv.

Șeful misiunii a felicitat pe M. Sa regele pentru împlinirea a 50 de ani în cariera militară, arătând în câteva cuvinte mândria ce simțeste acest regiment din mijlocul căruia a eșit și M. Sa regele României.

La ora 1 în sala mază a castelului Peleş a avut loc un dejun oferit în onoarea misiunii germane. Au asistat MM. LL. regele și regina, AA. SS. Principele Ferdinand și prințul Carol, misiunea germană, d. T. Maiorescu cu d-na, d. general Argetoianu, ministru de război, d. general Robescu, mareșalul curței princiare, d. general Perticari, d. general Mavrocordat, d. colonel Berindei, d. Cazimir, maestrul Enescu, d. Simionide, d. Dal' Orso, d. colonel Bronsard vonSchellendorf, d-na Bengescu, dra Mihail și d. locotenent Costescu, comandantul gârzei.

În timpul dejunului muzica bat. 2 de pioneri sub conducerea d-lui căpitan Kratochvill a cântat Alt Heidellberg (mars) Edelweiss (uvertură) Mattinata (romantă), Lohengrin (fantazie) Scena pastorală de Enescu, Solveig Lied.

Cel dintâi a luat cuvântul M. Sa regele Carol.

Suveranul mulțumind misiunii, spune că simte o vie plăcere când se gândește la cei 50 de ani trecuți și la vremea petrecută în regimentul II de dragoni, când comandantul escadronului era însuși tatăl șefului acestei misiuni.

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, mă-tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitorie

se capătă la

© 132-100

Bulev. Andrásynr. 20.

— palatul Fischer Ellz —

Inchină în sănătatea Impăratului Germaniei a vitezei sale armate și în special pentru regimentul II de dragoni.

Muzica intonează imnul german, în vreme ce M. S. regele apropiindu-se de d. colonel Freiherr von Sedlitz au ciocnit paharele.

Seful misiunii în răspunsul său a arătat bucuria ce simte misiunea, că a putut avea deosebita onoare de a fi trimisă la Sinaia pentru ca să felicite pe M. Sa regele României cu prilejul împlinirii a 50 de ani în cariera militară. Arată în același timp rolul M. Sale regelui Carol în timp de pace și războiu. Inchină în sănătatea M. Sale regelui și a vitezei armate.

Muzica a intonat inutul regal românesc.

În urma unei invitații speciale ofiterii misiunii vor vizita câmpul manevrelor care după cât se știe se vor ține în regiunea dintre Ploiești-București. Membrii misiunii au fost decorați cu această ocazie cu diferite ordine de către M. S. regele.

Seara la ora 9 o avut loc la castelul Peleş o reprezentație cinematografică dată în onoarea misiunii. S'a reprezentat filmul „Războiului Independenței”.

În decursul dejunului dat în onoarea misiunii vor vizita câmpul manevrelor care după cât fost anunțat telegrafic de împăratul tuturor Rusilor, că începând de astăzi a fost numit mare mareșal al armatei rusești.

Vestea aceasta a produs o mare însuflețire între asistenți și e comentată cu multă plăcere, entuziasm și mândrie.

O mare adunare populară a opoziției unite. Conducerea partidului independist din Cluj a convocat pe Duminecă o mare adunare de protestare, la care a invitat și pe celelalte partide din opoziție. Vor lua parte, pe lângă statul major al opoziției unite din Cluj, mai mulți fruntași din capitală, justhiști, kossuthiști și populari, deopotrivă.

Alegeri suplatorii în Viena. La alegerile suplatorii pentru parlamentul austriac, a fost ales în cercul III. (Landstrasse) din Viena socialistul Müller cu 8214 voturi față de 7178 voturi date pentru creștin-socialul Prohaska. La alegerile pentru consiliul comunal, ținute în cercul XV. (Fünfhans) a ieșit învingător creștinul-social Gebhardt față de socialistul Forstner, iar în cercul XVI. (Ottakring), unde s'a ales întregul corp de consilieri cercuali, a ieșit învingătoare tot lista creștinilor-sociali.

Cine va fi succesorul lui Marschall? În cercurile cât și în presa berlineză a început să se discute cu aprindere succesiunea baronului Marschall la postul din Londra. Moartea distinsului diplomat a fost o lovitură de trăsnet asupra Germaniei, mai cu seamă acum, când el începuse serioase tratative pentru o apropiere anglo-germană. După unele știri se crede că moartea subită a ambasadorului Germaniei la Londra, va avea ca consecință o mișcare diplomatică extrem de importantă deoarece e vorba ca să fie schimbat și ministrul de externe. Se dă ca eventuală numirea lui de Kiderlen-Waechter, al cărui nume e pus în primul plan. Totuși e foarte puțin probabil ca d. de Waechter să fie personalitatea indicată care să înlocuiască pe baronul Marschall deoarece el nu a luat parte la convorbirile cari au avut loc între cancelar și lordul Haïdan. Apoi, cum dorința Germaniei e ca să urmărească o ameliorațiune a raporturilor anglo-germane, trecutul dlui de Kiderlen-Waechter și politica lui recentă, nu pot să-l recomande de loc pentru un post de o astfel de importanță. Să reamintim numai nenorocitele replici ce le-a dat lui Lloyd George și Edward Grey. În Anglia sunt iubiți luptătorii cari atacă direct și cinstit, ceea ce a atras simpatiile britanice baronului Marschall. Alte nume sunt: ale contelui Bernstorff, ambasador la Washington, mareșalului von der Goltz și secretarului de stat al coloniilor Dr. Goltz. Mareșalul von der Goltz e însă în vârstă, postul din Washington este în momentul de față mai important decât ori când pentru Germania, iar simpatiile pentru Dr. Goltz, care a știut să conducă cu prudență politica coloniilor germane, sunt unanime. Totul însă depinde de inițiativa imperială și nimeni nu se poate lăuda că cunoaște intențiile împăratului Wilhelm. Probabil că nici împăratul nu e încă fixat asupra numirii ce va trebui să facă. Cancelarul imperiului se va duce la Rominten unde se află actualmente împăratul și e probabil că numai după această întrevedere se va lua o hotărâre.

Asigurările în Franța. „Monitorul Asiguraților” publică în rezumat operațiunile diferitelor societăți de asigurare franceze, în anul 1911. Cheltuielile efectuate atât pentru despăgubiri cât și pentru diferite nevoi administrative ating cifra de 70,461.494 de franci. Cheltuielile se împart astfel: pentru cazuri de moarte și cheltuieli de înmormântare 4,656.625 fr.; pentru invaliditate permanentă 26,083.867 fr.; pentru incapacitate temporară 15 mil. 56.806 fr.; pentru ajutoare în caz de boală și medicamente 8 mil. 422.146 fr.; cheltuieli de judecată 1,484.415 fr.; cheltuieli de achiziție și administrație 14,447.636

franci. Excedentul înregistrat în 1911 de societățile de asigurare franceze se cifrează la suma de 15,520.738 de fr.

Obiceiuri la căsătorie în Persia. Europenii cu greu pot străbate în tainele vieții intime a mohamedanilor. De curând a apărut în Franța o carte care conține multe părți interesante despre Persia și iocitorii ei. Relatăriile ei sunt autentice, deoarece autorul, Henry d'Allemagne, a fost trimis anume din partea ministerului de instrucție francez. Intre altele interesante sunt obiceiurile la căsătorie, care în Persia ea și în tot orientul se încheie prin mijlocitoare. Aceste mijlocitoare, de regulă, sunt matroane venerabile, se numesc „dallaleh”, adică îndrumătoare pe calea vieții. În toate părțile își au cunoscuții, cari le fac cunoscute toate referințele caselor. Descoperind dallalah un mărgăritar femeiesc, nu se odihnește până ce n'a găsit și pe cel bărbătesc, care trebuie să fie însă cât se poate de bogat — numai așa poate avea nădejde de răsplată grasă. Acum urmează să fie mulțuți părinții mirelui, până ce se învoiesc să facă vizită „oficioasă” la părinții miresei. Cu această ocaziune conversația e tradițională: „Din întâmplare trecăm pe aici și gândirăm să ne abatem la această frumoasă casă și să rămânem aici câțva vreme — așa se prezintă vizitatorii. Indată găcește „stăpâna casei” și mama mărgăritarului care e scopul vizitei. De aceea se servește ceai și prăjituri, iar în timpul cât oaspeții consumă acestea se arată și mărgăritarul. Dacă fata a făcut bună impresiune, apoi vizita se repetă, când e vorba numai de zestre. Dacă și aceasta e mulțumitoare, atunci căsătoria se încheie. În teorie mirele nu-și poate vedea viitoarea soție până'n ziua căsătoriei, în practică însă se întâmplă că o vede. Anume dallalah duce mireasa în casa mirelui, care de după un paravan, își vede mireasa. La ceremonia căsătoriei mirii n-au nici un rol, căci pe fiecare îl substituie un preot (mirii nici nu sunt de față); aceștia promit credință și dragoste. Acum bărbatul se duce în casa miresei, unde e ospăț. După ce mirii au gustat ceva, li-se aruncă peste umeri conținutul bidului.

x Németh și Király, eroitorie pentru domni Cluj, str. Kötö 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit ștife indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x Cuptoarele „Cora” reclamă puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fier se vând cu prețuri ieftine la ferăria Pöhm János, Arad, piața Libertății (Szabadságtér). (P. 427—20).

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(150)

— Urmas —

Astfel se exprimă bunul unchiu. Să notăm că el nu străbătuse toată viața lui, altă stradă din Petersburg decât aceea care îl conducea mai de-a dreptul la cancelaria lui; că în strada aceasta, nu era nici palat, nici mari hoteluri, nici monumente publice; că el nu privise nici odată la trecători, de ar fi fost și generali ori prinți; că n'avyosese nici măcar ideea de a-și permite nici cel mai mic din acești mici extra contrarii temperanței și cari se reproșează oamenilor din capitală; și că niciodată, dar niciodată, el nu-și pusese piciorul în vestibulul nici unui teatru. Tot ce spunea acolo nepotului său era numai în intenția de a aprinde amorul propriu al tânărului și de a-l prinde prin imaginație. Cu toată această elocință, el n'avu nici un succes și Tentetnikof nu se lasă. Pământul lui din elipa aceasta, se oferi spiritului său sub aspectul unui fermecător azil plin cu gânduri bune și cu dulci visări, și în același timp ca unicul teatru al celei mai utile activități. El o spusese aceasta cam la întâmplare, dar o spusese bine, iar aceea ce am reușit să spunem bine devine dostul de adesea la noi o idee fixă.

Se isprăvise, un nou orizont se deschidea

înaintea lui; de eu seară chiar, el avu lucrările de agronomie cele mai moderne, și cincisprezece zile în urmă era deja în împrejurimile locurilor în cari își petrecuse copilăria: era la mică distanță, zic de aceste frumoase priveliști pe cari nu le poate vedea cu indiferență nici unul din acei căruia i s'a dat să le poată contempla puțin în zăgaz. În el începură numai decât să renască impresiuni cari păreau a se fi stins de multă vreme. Erau o mulțime de localități pe cari le uitase în adevăr cu totul, și privea, cu toată curiozitatea unui nou venit, puncte de vedere al unei frumoșe minunate. Și iată că deodată nu se știe pentru ce, inima lui începu a bate, când, drumul tăindu-se în ponor în buget de o parte a pădurii, foarte împletcit și compus din arbori giganti cu forme chinuite, el căută în sus și în jos, deasupra și dedesubtul ui, stejari seculari pe cari abia i-ar fi îmbrățișat trei oameni. El întrebă cine e proprietarul pădurei acesteia, și i se răspunse numdul pe el însuși.

Ieșit din ponor, el văzu drumul luându-o prin livezi, înveselite ici și colo de frumoase bugeaguri de frasină, de tânără și de bătrână tisă, în vederea unui lanț lung de înălțimi făcând din elipă în elipă să se schimbe priveliștile, cu atât mai mult că drumul sinuos devia când la dreapta când la stânga; și când întreba pe vre-un țăran ale cui sunt livezile și toate movilele acelea, îi se răspundea întotdeauna: „Ale lui Tentetnikof...”

Drumul se ridica apoi pe povârnișuri și tăia platouri; Andrei Ivanovici trecea de o parte dealungul secărilor, grânelor și oarzelor de alta, ansamblul redus în miniatură, al locurilor pe cari

le străbătuse. În curând întunecându-se puțin câte puțin, drumul lui intră și se enfundă sub umbra de copaci viguroși, despletiti, la fel de spațiați, la margine imensă covoare verzi, întinse până la niște cătunuri, colibele lor se întindeau ca niște umbre, la privirile destrase prin apariția acoperișurilor roși ale locuinței bocești, deasupra cărora prinseră a străluci cinei ori șase turnuri daurii. Deodată inima tânărului se umplu de căldură și bătu să rupă totul în pieptul lui: fiindcă fără a simți trebuința de a întreba unde se află, senzațiunile și gândurile lui, grămădindu-se în stoluri, izbucniră în sfârșit sub forma acestor cuvinte pe cari le pronunță fără a-și da chiar seama:

„Mi bine, n'am fost eu până a fi un mare nebun? soarta m'a făcut stăpân pe un adevărat Eden iar eu m'am pierdut printre niște mizerabili șgărie hârtie, și asta după ce am învățat mult, după ce am făcut o foarte bogată proviziune de lumini, de rațiune și de înțelepciune, după ce m'am prevăzut bine cu tot ce trebuie spre a arunca în abundență sămânțele binelui printre semenii mei, spre a ameliora un întreg mare domeniu, spre a împlini numeroasele îndatoriri ale unui bun stăpân, demn de a figura ca judecător, ca institutor și conservator al ordinii și al buneii stări... și am putut încredința funcțiunii atât de grave unui pungaș, unui jumătate-sălbatec, sub numele de rogezor!” Și Andrei Ivanovici Tentetnikof sfârși gratificându-se din nou cu calificăția de întreit imbecil.

(Va urma)

un candidat de avocat

cu praxă află aplicare în cancelaria subscrisului dela 1 Octomvrie 1912.

Bo 395-3

Dr. Victor Bonteseu
advocat Hátzeg.

Practicant

cu plată începătoare imediat află aplicare la WEBER, birou comisional de bancă în Şiria—Világos. (Ve 365)

Află aplicare

momentană doi scriitori cu praxă bună și cari posed perfect limba română și maghiară în cancelaria avocatului Dr. Matyas Lázár, Sibiu strada Cienădiei, nr. 28. (Ma 453-5)

Caut

un candidat de avocat

Ge 442-5

Dr. Gheorghe Gârda,
advocat, Făget.

Manuale folosite și noi

pentru toate instituttele de învățământ precum și hărțile și reevizite de scris se eapătă cu prețuri ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307-100)

Un candidat de avocat

și un scriitor cu praxă în afacerile funduare, află aplicare momentană în cancelaria subscrisului

Dr. Danil Vasu, avocat,
Voila (com. Făgăraș).

De vânzare.

Casă cu licență, boltă și trafică, într'un sat cu drum de țară și gară în loc, 6 Km. depărtare dela Timișoara se vinde din cauză familiară. Casa e fără nici o datorie și se poate cumpăra cu 6000 Coroane. Ofertele să se trimită sub deviza „PRACTIC”, Temesvár, fôpostarestante. (Di 455-1)

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană în cancelaria subscrisului Dr. Iustin Petruțlu, adv. Chișineu (Kisjenő).

PORUMB

vechiu de prima calitate de vânzare

R. Löbl, Turnu-Măgurele (România)
L. 456-2

Un candidat de avocat

află aplicare în cancelaria advocațională a lui Dr. Nestor Opresan, Nagyszentmiklós. (O 300-8).

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame din Arad și provincie, că mi-au sosit noutățile de pălării de toamnă și iarnă, pe care le vând cu prețuri foarte ieftine. Magazin permanent de pălării de doliu. Execut totfelul de transformări de pălării, în timp scurt, cu prețuri foarte ieftine.

Roagă binevoitorul sprijin:

Amtmann M.
Arad, str. Zrinyi.

(A 303-10)

ANUNȚ.

Pentru o mină de cărbuni din România se caută un maister miner (obersteiger) în următoarele condițiuni:

Să fie absolvent al unei școale minere (bánya iskola) să aibă o practică de mai mulți ani la o mină de cărbuni, să fie sănătos și energie capabil de a da ajutor la măsurătoare cu busola și teodolitul.

Români și cei însurați se preferă. Petițiunile în care se va arăta și pretențiunile de salar și la care se va alătura o copie legalizată de pe actele de studii se vor înainta administrației ziarului „Românul”. (Li 458-6)

Pești sărați.

Morun sărat, alb per 100 K. Cor. 56.—
Clean sărat, mărime mijlocie per 100 K. Cor 76.— Din viile proprii struguri de masă, foarte frumoși

Oferim o coșară de 5 K. à Cor. 4.—
sau struguri portughezi vânăți à Cor. 3-20
Struguri Muscat mirositori à Cor. 5.—

La comande mai mari cu trenul mai ieftin.

Petrovici si Pantici,
Versecz.

(Pe 343 5)

Prăvălie de instrumente muzicale de vânzare.

Tot aci, din cauza desfacerii prăvăliei, se vând totfelul de instrumente muzicale, violini pentru începători, harmonice, goarne și instrumente de suflat, cu prețuri foarte scăzute.

Vasváry K. I.
Va 330-8 Arad. str. Asztalos nr. 5.

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10-65 ani, rămânând procentele aceleași.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plățire în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminaire cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comerclală.

Pálmer Mátyás

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-utca 6-8.

(Pa 173-60)

(Ba 116-280)

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

MINISTERUL FINANTELOR
Direcțiunea Contabilității Generale a Statului
și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 88751

23 August 1912

PUBLICAȚIUNE

A 44-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din a. 1891, int. imprumul de Lei 45.000.000 se va efectua în ziua de 18 Sept. (1 Oct.) 1912, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiunilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 448.000 în proporția următoare:

22 titluri à 5000 lei	110.000 lei
55 " " 2500 "	137.500 "
134 " " 1000 "	134.000 "
133 " " 500 "	66.500 "

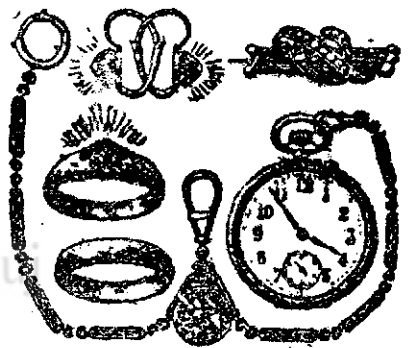
Titluri 344 p. o valoare nom. de 448.000 Lei

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.

D. Petrovici.

A. Slepák, giuvaergiu și
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

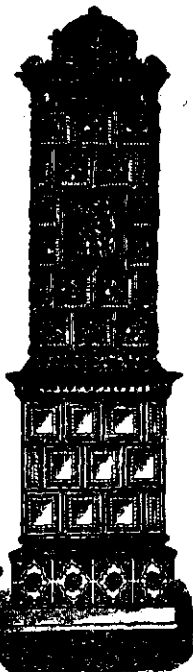

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole opăce. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

KISS JÁNOS

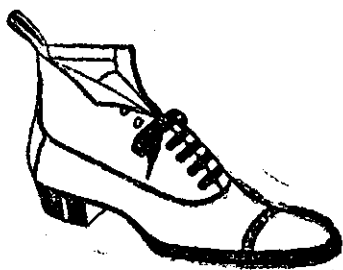
fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparaază și clădește căminuri și vetre de fier. Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

KI 122-60

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-156 **magazin de ghete**

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrassy nr. 20

(Temesvár) Cotate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Cel mai mare magazin de blănărie

DUDÁS SÁNDOR Kolozsvár Unio-u. 12.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căcluli pentru domni și doamne, ult ma modă și lucrare cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptușire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.

(Du 320-)

Stofele alese de Direcțiune lucrate după clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov
strada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stoffe
indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

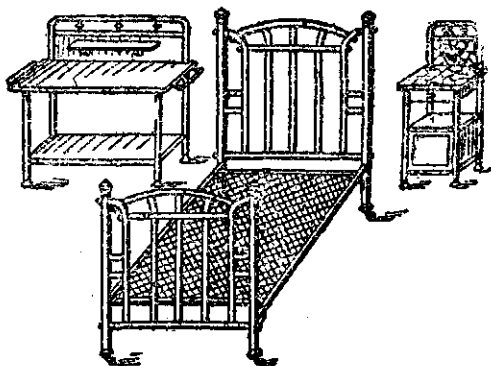
Prețuri solide!

So 306-20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

Totfelul de

**mobile de fer și
aramă, matrate,**

(Ce 260-)

vând cu prețuri favorabile la

SZELL și FRANCK

fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale

BRAȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

Comandele cu poșta conștiințios și punctual.

Premiat cu medalia de aur.

Fondat: 1867.

**EMERICH BOKODY
și FIUL**

Atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
SIBIU—NAGYSZEBEN strada Sag nr. 32.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deoaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă.

Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore.

(Bo 92-30)

Hainede doliu se execută cât se poate de repede.

Nou salon de modă pentru dame.

Am onoare a aduce la cunoștința st. dame din Arad și provincie, că am deschis în **Arad, str. Deák Ferencz, nr. 8.**

un salon de modă englezască și franceză

conform celor mai delicate pretențiuni. Experiențele de mai mulți ani câștigate în Paris și Londra sunt o garanție pentru executarea celor mai elegante toalete și costume. Modelele mele aduse din Paris sunt dintre cele mai excelente. Se pot comanda mustre de croiu după revista de modă.

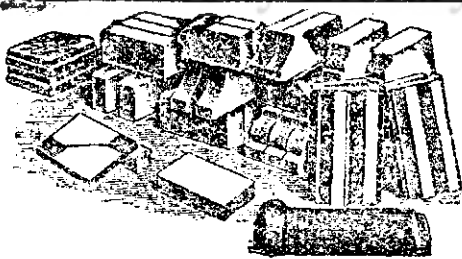
Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt

Cu stimă:

Lamersdorf Zs.

On parle français Si parla italiano.

(La 331-10)

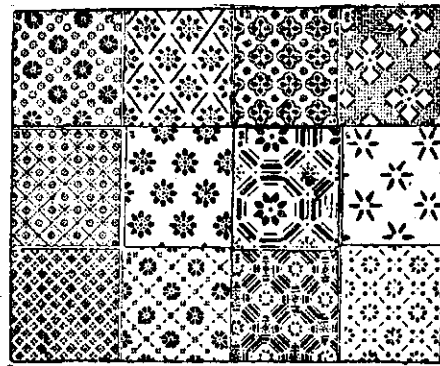

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: padințări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

ATENȚIUNE!

Aduc la cunoștința on. public și a on. mei clienți, că în

atelierul meu de croitorie
din **ARAD, str. Hunyadi, nr. 3.**

primesc spre executare totfelul de haine, uniforme pentru preoți, ofițeri și voluntari, precum și librete. Execuție elegantă, croiu modern. Experiențele îndelungate câștigate ca croitor la cele mai de seamă firme, precum și la firmele LEO FRANK și LUDOVIC TOTH de INOKAI sunt o dovadă, că voi putea să satisfac tuturor pretențiilor celor mai delicate.

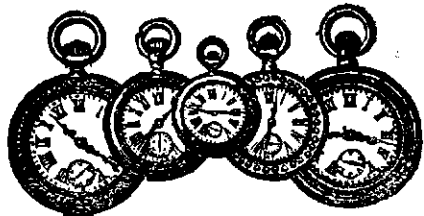
Roagă binevoitorul sprijin:

Windt Iános,
croitor pentru bărbați.

Vi 377-10

CAROL ORENDI junior,

orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Rimanoczi (áldós) utca 4.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie.

Prețuri ieftine.

Lucrare excelentă.

Cine dorește să cumpere
piane bune, pianino, harmoniu de
școală sau organe

să se adreseze cu încredere către

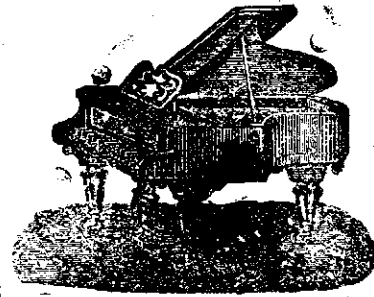
Salonul de pianе F. A. KAUFFMANN
în SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unicul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști în broșură
sau la dispoziție în orice timp.Zetter și Winkelmann! Fabrica de p'ane din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea
mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.)Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școale de muzică
membru în comitetul școalei a societății fabricanților de pianе din Viena. Posesorul
mai multor medalii. (Ka 91—)

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

Reparaturi se fac solid și ieftin

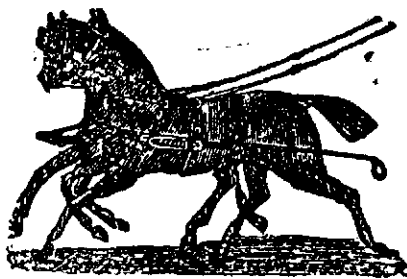

GARANȚIE!

Atelier de curelărie,
șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinoară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg. Str. Cisanădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovățuri, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

(Ru 66—30)

Cu stimă:
GEORGE RUMMEL

Nou atelier de croitorie pentru domni.

Aduc la cunoștința on. cunoscuți și a onor. public, că am deschis

o croitorie modernă pentru domni

în piața Thököly nr. 2. (Casa Tabakovics). Pe baza experiențelor câștigate la diferite firme cunoscute din loc, sunt în plăcuta pozițiune să pot satisface tuturor pretențiilor celor mai delicate ale on. mei mușterii.

Cu mustre fine de toamnă servesc cu plăcere.

Rog binevoitorul sprijin:

Baranyi Ferencz,

croitor pentru domni.

[Ba 405—10]

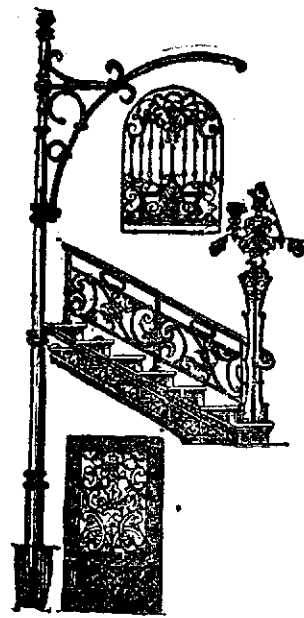
Urmașul lui **OLASZ ANDRÁS**GROSZ FRIGYES
LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ
ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în branșa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porți de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătușerie, acoperișe de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă: (O 183—30)

Olasz András

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu,
întrebuințare ușoară,
regulare ușoară,
cu aproape 50% ară mai mult,
” ” 30% reclamă mai puțină putere,
este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

Daoă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunțuri în ziarul nostru, vă rugăm

să vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandăția noastră. În caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

**Administrația ziarului
„ROMÂNUL“.**

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII.

FONDATA ÎN ANUL 1887.

Centrala: Arad, Calea Arhiducelui Iosif, Nr. 1—2, casele proprii (*vis-à-vis de primărie.*)

Filiale: în Chișineu (Kisjenő) Șiria (Világos), și Boroșineu (Borosjenő).

Capital societar 2,500.000.— Cór.
Fond de rezervă ; 2,000.000.— Cór.
Depuneri spre fructificare 15,000,000.— Cor.
Circulațiunea anuală . 400,000.000.— Cor.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocote pe timp mai îndelungat de trei luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără de nici o detragerere.

Primește depuneri spre fructificare despre cari eliberează libele.

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat din al seu

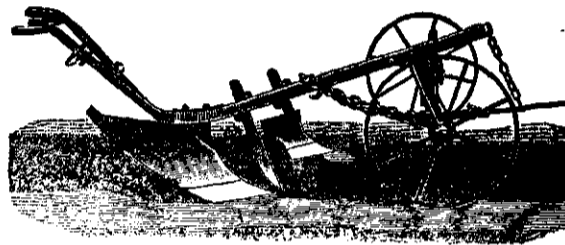
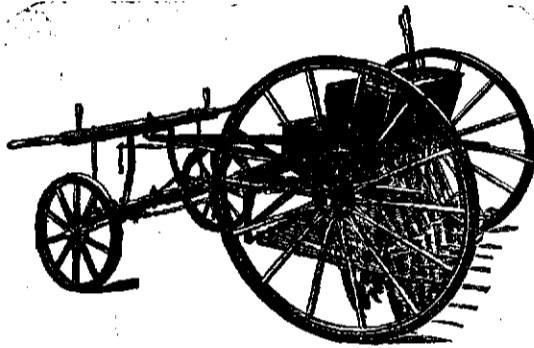
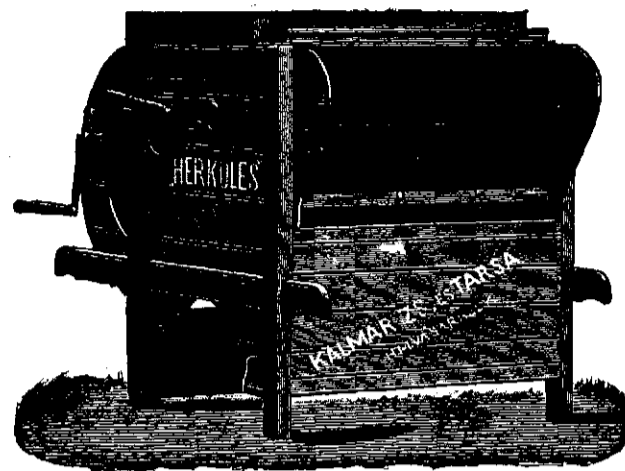
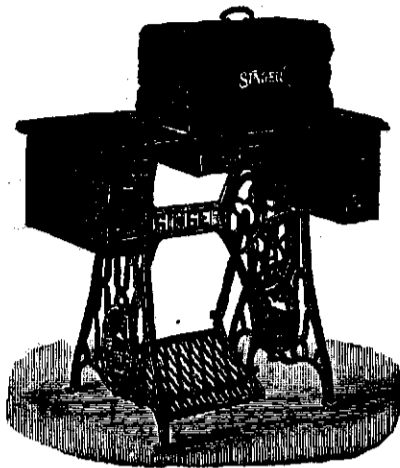
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făblán László n-rul 5—6. Telefon nr. 61

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de Institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospeete, ta- rife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

4
14
4
50
50
20
10
142
3
142
98

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fleri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fl.

De vânzare

Mediat, din cauza schimbării de
cuiță: o elegantă oglindă de Venetia,
lampă de Venetia, o garderobă,
așină de cusut și un pat pentru
cuvitoare. Informații dă cu plăcere:
Abinstein Mór, expeditor, unde se
pot vedea și obiectele amintite.
(Cu 452-2)

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7.

(Di 336-104)

CAUT CA ECONOAMĂ

o femeie onestă cultă și presen-
tibilă vărsată în afacerile casnice,
menaj și cusut, ce se recere pe
lângă creșterea unei fetițe de
14 ani. Etatea până la 45 ani,
oferțele se vor adresa adminis-
trației sub deviza „Nello”.

(Ba 379)

Pentru mărci postale

în România, statele Balcanice, și alto-
ri europene, precum și pentru cele
în America, ofer în schimb mărci
în Austro-Ungaria. Primesc însă nu-
ai mărci folosite (nu de cele nouă).
oferțe rog sub deviza „Filatelist” la
Administrația acestui ziar.

leftinătate senzațională

Noutăți de sezon

Cioboate de box cu
bandă, moderne și
solide pentru dame. K.

8.50

Cioboate de chevreau
cu bandă, foarte ele-
gante, pentru dame K.

9.50

Ghetele TURUL

sunt

cele mai bune, elegante
și durabile.

„TURUL”

fabrică de ghete soc. pe acții

Cea mai mare fabrică în monarhie.

Prăvălie: ARAD, (Palatul Minorităților).

Cioboate „American
Style” cu bandă eleg.
și solide p. bărbați K.

11.50

Cioboate de box cu
bandă, moderne și so-
lide pentru bărbați K.

10.

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și mier.

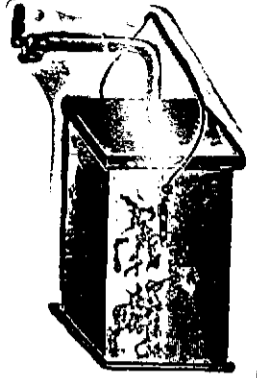
11-0)

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări
de tinichigiu, articole pentru
bucătărie și gospodărie, u-
nelte pentru stupărie, vase
pentru miere. Fabricate de
specialitate: măsuri de litru
din tinichea albă ori nickel,
cane pentru olei, lack ori pe-
troleu. facile, lămpi de carbid
și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

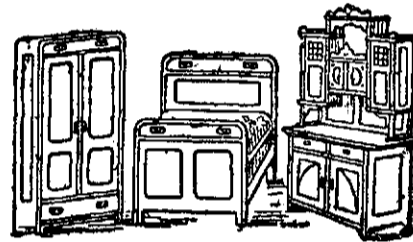
Mobile in toate stilurile * moderne
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU
Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă
zilnic deschisă, fără
silă de cumpă-
rare.

(P 184-60)

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârçuiuri, arsuri, apăsare,
în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc.

folosește:

**Purgativul de fier (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M'

A R A D.

(Ro 227-104)